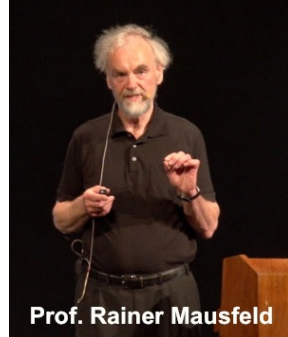

Dit is een vertaling van [een PDF-document](#) wat geschreven is volgens de voordracht van Professor Rainer Mausfeld die te zien is op YouTube onder de naam: Prof. Rainer Mausfeld: [Die Angst der Machteliten vor dem Volk](#) op het videokanaal KenFM.

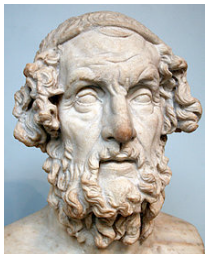
De angst van de machtselite voor het volk Democratie-management middels Soft Power-Technieken

Auteur : Rainer Mausfeld*

Nederlandse vertaling en bewerking: Willem Zweers

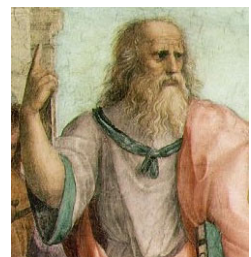

De vraag “Waarom zwijgen de lammeren?” schijnt op ons een eigenaardige fascinatie uit te oefenen, hoewel deze vraag vanzelfsprekend onzinnig is. Want natuurlijk kan men lammeren niet aan het spreken krijgen. De fascinatie moet dus in de metafoor van herder en kudde liggen. Klaarblijkelijk spreekt deze metafoor voorstellingen en affectie in ons aan, die aspecten van onze politieke en maatschappelijke situatie betreffen. Dan bekijken we dus deze metafoor wat nader, want hun verhaal laat interessante conclusies toe.

Homerus hoort bij de eersten die hen voor de karakterisering van de relatie tussen volk en staatsman heeft aangewend. ‘Herder’ klinkt juist verzorgend en goeiig. Waarom echter wordt het volk überhaupt als lammeren neergezet die dan een herder nodig hebben? Hoe komt de herder aan zijn herdersrol? En waarom heeft hij een herdershond nodig die de kudde op koers houdt?

Men ziet dus dat deze metafoor reeds vanaf het begin ten diepste ideologisch doordrenkt is. Bij Plato zijn reeds de eerste twijfels of de herder, als die groene weides laat grazen werkelijk het beste met de schapen voor heeft of dat hij veel meer begaan is met een heerlijke maaltijd van schapenvlees of bij de winst bij de verkoop.

De metafoor zelf spreekt alreeds een waarheid die zich juist verstoppen zal. De herder is niet tot het welzijn van de schapen verplicht, maar tot het welzijn van de kudde-eigenaar. Maar die komt in deze metafoor karakteriserend niet voor. Waarvoor dient dus deze metafoor van de kudde die de politieke filosofie van het avondland (Europees continent) doorkruist?

* Voordracht IPPNW-Hamburg (Organisatie Jette Limberg-Diers)

Steiner-Haus Hamburg, 2 november 2016 Uitwerking op basis van de door Jette Limberg ter beschikking gestelde audio-transcript.

De ideeën-historie van de politieke filosofie geeft aan dat de herdermetafoor vooral de rechtvaardiging van de status van de machts-elite dient. Met deze metafoor wordt het volk denkbeeldig tot een kudde gemaakt. Ze verschaft de ideologische constructie van een “onmondig volk” en versluiert tegelijkertijd het eigenbelang van degenen die zich als leider opwerpen. Ze levert als eerste een uitgangspunt op van een categoriaal onderscheid tussen ‘volk’ en ‘leidende elite’ die het fundament van de heersende voorstelling van democratie vormt. Juist deze ideologische tegenstelling van ‘volk’ en ‘elite’ is de basis van onze tegenwoordige voorstelling over ‘democratie’. Dat zal hierna het thema zijn.

Wat maakt ‘democratie’ zo attractief?

Waarom heeft het idee van de democratie eigenlijk - zoals in de afgelopen 150 jaar - zo’n fascinatie en aantrekkingskracht ontwikkeld?

Het moet voor de heerschappij-vorm heel duidelijke en grote voordelen opleveren, want *Freedom house* - een NGO die zich geheel belangeloos aan de bevordering van ‘democratie’ toewijdt, stelt vast dat van de 195 staten in de wereld 125 een democratie zijn, tenminste in de zin van een verkiezingsdemocratie. Daaruit vloeit de vraag voort wat ‘democratie’ eigenlijk zo attractief maakt.

Het antwoord hierop is afhankelijk van het maatschappelijk perspectief van waaruit deze vraag gesteld wordt.

Vanuit de visie van het volk, dus quasi van ‘onder af’ benaderd, is ‘democratie’ attractief omdat we van naturen over een conceptie van ‘dwang’ en daarmee ook van ‘vrijheid’ beschikken. Wij willen ons autonoom voelen, we willen niet aan de wil van anderen onderworpen zijn.

Alreeds in 1549 had << **Etienne de la Boétie** (1530-1563) dit als thema in zijn tijdschrift ‘*Verloog over de vrijwillige onderdanigheid*’ gemaakt. Boétie betoogde: “Wij zijn niet alleen met onze vrijheid, maar ook met het instinct deze te verdedigen geboren” **Noam Chomsky** >> (*1928) is vanuit het perspectief van de moderne waarnemings-onderzoek er van overtuigd dat wij over een ‘*instinct for freedom*’ beschikken, over een aangeboren behoefte aan vrijheid. Juist daarin ligt voor ons de fascinatie over het idee van ‘democratie’.(1)

Wat maakt echter ‘democratie’ voor de machtigen zo attractief die hun macht juist beperkt en bedreigt? Het antwoord is heel eenvoudig: NIETS! De democratie betekent juist de machtsbehoefte van de machtigen en de rijken in te perken waarin ze natuurlijk geen interesse hebben. Daarmee ontstaat een spanningsveld tussen - enerzijds - de behoefte van de heersenden om hun status te stabiliseren en anderzijds onze behoefte ons maatschappelijk autonoom en aangaande onze maatschappelijke situatie als zelfbeschikking te voelen. Dit fundamentele spanningsveld heeft zich in de geschiedenis hoofdzakelijk in de vorm van revoluties ontladen. Hoe laat zich - buiten het zicht van de heersenden - dit spanningsveld onschadelijk maken als men een bloedige revolutie wil vermijden?

(1) Hans Kelsen (1883-1973), één van de bedeutendste staatsrecht-geleerde van de afgelopen 100 jaar zegt dat in het “Idee der Demokratie” een “oerinstinkt” van het zoeken naar vrede dringt.: Een “Protest tegen de vreemde wil”, tegen de “kwelling van de heteronomie”, derhalve een onbekend zelfvertrouwen. “Het is de natuur zelve die zich in het verlangen naar vrijheid die de samenleving tegenwerkt. Hans Kelsen (1920) *Vom Wesen und Wert der Demokratie*. Tübingen: Mohr (S4)

De oplossing is daarin gelegen dat de vrijheidsbehoefte van de burgers met een surrogaat te stillen, het met vervangende drugs te bevredigen, namelijk de *illusie van de democratie*. Om zo'n illusie van democratie te maken heeft men vooral - en dan komt de herdermetafoor weer in het spel - een rechtvaardigingsideologie nodig, die beargumenteert waarom het volk onmondig is en een leiding nodig heeft. Verder moet het, voor het volk zo attractieve, idee van democratie zodanig uitgehold worden dat het tot een verkiezingstoneelstuk beperkt blijft. En tenslotte heeft men dan een continu 'democratie-management' nodig waardoor het volk de verkiezing beleeft zoals ze het wil beleven.

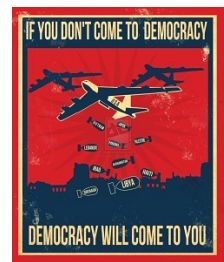
Dat zal het bereik zijn waarmee ik me zal bezighouden. Daarbij zullen we steeds weer bekijken hoe de machts- en ambts-elite onder elkaar over deze problemen spreken. Onder elkaar spreken de elite in de regel opener dan wanneer ze tegen het volk spreken.

Als sprekend voorbeeld laten we het ons door een chef-adviseur van het voormalige US-ministerie van Buitenlandse Zaken uitleggen welke voordelen voordelen in de buitenlandse politiek 'democratie' - of liever gezegd democratie-retoriek - heeft.

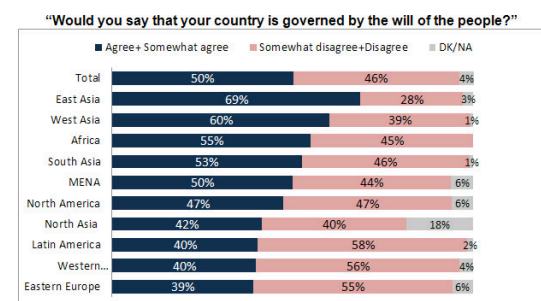
Howard Wiarda (1939-2015) was 1983-84 chef-adviseur na Henry A. Kissinger - de US BUZA-minister onder Richard Nixon. en Gerald Ford, oorlogsmisdadiger (2) en drager van de Nobelprijs voor de vrede begeleidde „*The Democratic Revolution*

in Latin America“. Een democratische retoriek “helpt ons de kloof te overbruggen tussen onze fundamentele geopolitieke en strategische belangen en de noodzaak om onze veiligheidsbelangen in een moraliserende taal te kleden. De democratische agenda is - kort gezegd - een soort dekmantel voor onze onderliggende strategische doelen”.(2a)

Overeenkomstige uitspraken doen zich ook voor m.b.t. binnenlandse politieke voordelen van een democratie-retoriek. Wanneer 'democratie' slechts louter een methode is om eigenbelang van de machts-elite te bedekken, zal dat ooit aan het daglicht komen en dus de burgers duidelijk worden.

De basisgedachte van democratie is juist de 'volkssoevereiniteit'.(3) Als we eens een blik werpen op de inschattingen van de burgers m.b.t. de realiteit van deze grondgedachten dan toont een Gallup-enquete van 2015 dat in West Europa de meerderheid van de burgers niet van mening is dat de grondgedachte van de democratie gerealiseerd is. Op de vraag: “*Would you say that your country is governed by the will of the people?*” antwoordden 56 % van de burgers in West Europa met “Nee” of “Op voorhand niet”.

Source: WIN

Dit werd desondanks onmiskenbaar niet als bijzonder problematisch gezien, want tegelijkertijd zijn de burgers in meerderheid juist tevreden met hun politieke leiding.

(2) Zie b.v. Christopher Hitchens (2002) << **De Zaak-Henry Kissinger** (de

Arbeiderspers ISBN 9789029522311)

(2a) Howard Wiarda (1990) *The Democratic Revolution in Latin America*, New York p270 Adviseur Kissinger 1983-84

(3) Bij het concept van de 'volkssoevereiniteit' is het - zoals **Ingeborg Maus** >> zorgvuldig aantekent - belangrijk te onthouden dat “Het Volk” de volkssoevereiniteit niet positief maar slechts negatief definiëren kan; dit volksbegrip kent “generlei etnische, culturele of sociologische criteria die toebehoren of uitsluiten kunnen uitwijzen”. In het

bijzonder betekent 'volkssoevereiniteit' dat alleen het niet-functioneren in geen geval de gezaghebbers de soevereiniteit van de wetgeving toekomt.

Ingeborg Maus (2011) *Über Volkssouveränität – Elemente einer Demokratietheorie*. Berlin: Suhrkamp.

Volgens een ARD-enquete van oktober 2016 zijn de aanhangers van de 'volkspartijen' van 55% tot 60% tevreden met de regering. Overeenkomstig gaf een enquête van de *Onderzoekers Verkiezingen September 2016* aan dat 68% van de burgers de volkspartijen CDU/CSU, SPD en GRÜNE stemmen. Het overgrote deel van de staatsbevolking is dus van opvatting dat het welzijn van het volk bij hedendaagse politieke herders in goede handen is.

Dat 68% opnieuw op die partijen stemt die voor de huidige politieke situatie verantwoordelijk zijn is verrassend. Want het was niet het volk, het was - om bij de metafoor te blijven - niet de kudde, maar het waren de politieke herders van juist deze partijen die de sociaal-staat vernietigd hebben, die € 50 miljard in het redden van de banken hebben gestoken, die een bewaking- en politiestaat opzetten, die de militarisering van de EU en de oostwaartse uitbreiding van de NAVO doordrukken, om maar een paar punten uit een lange lijst bewust veroorzaakte rampen te noemen.

Interessant is dat over al deze dingen het overgrote deel van de bevolking zich absoluut niet druk maakt. De herders schijnen - volgens de enquêtes - alles in grote lijnen naar de zin van het volk geregeld te hebben, en het volk schijnt met zijn herders tevreden te zijn.

Toch is er een ontevredenheid, nl. bij de elite. Naast velen anderen werd dit ook door bondspresident << **Joachim Gauck (19-7-2016)** tot uitdrukking gebracht: "De elite zijn in het geheel niet het probleem, de bevolking is op dit moment het probleem". Laat er geen misverstand over ontstaan: De bondspresident behoort niet tot de machtselite, maar behoort bij het personeel van de machtselite.

Die zelfde klaagmelodie doordrenkt ook de tijdschriften waarin de machtselite onder elkaar

communiceren. Zo schrijft Foreign Policy

(28-6-2016), één van de leidende opinie-vormende publicaties in het bereik van de US-buitenlandse politiek: "It's time for the elites to rise up against the ignorant masses". Het is dus tijd dat de elite zich tegen de 'onwetende massa' verheft. De elite roepen tot revolutie op tegen het onwetende volk.

Dat is des te eigenaardiger als wij ons reeds minstens 40 jaar in een oorlog van de elite tegen het volk in de vorm van een steeds agressiever wordende klassenstrijd 'van boven' bevinden. Blijkbaar zijn de elite, die de kudde tot nog toe halfweg op de gewenste koers konden houden in toenemende mate verontrust dat 'het volk' in zijn verkiezingsuitslagen niet altijd wil wat het zou moeten willen.

Het moet zich als een paradoxe situatie voordoen dat de meerderheid van het volk het vertrouwen in hun herders, ondanks al deze aangegeven rampen, niet verloren heeft en dan toch dat de elite met het 'onwetende volk' ontevreden is en zelfs tot opstand tegen het volk oproept. In de Wall Street Journal bezigt men deze taal. De elite is duidelijk verontrust over de kritiek die ze vanuit de maatschappij krijgt. Ik vraag me derhalve af hoe dat er uit moet zien zo'n revolutie tegen het volk.

Het volk is met de elite tevreden maar andersom beslist niet. Om enige duidelijkheid over zo'n situatie te verkrijgen moeten we naar het historische begin terug gaan en eens nader bekijken hoe het tot deze situatie is gekomen.

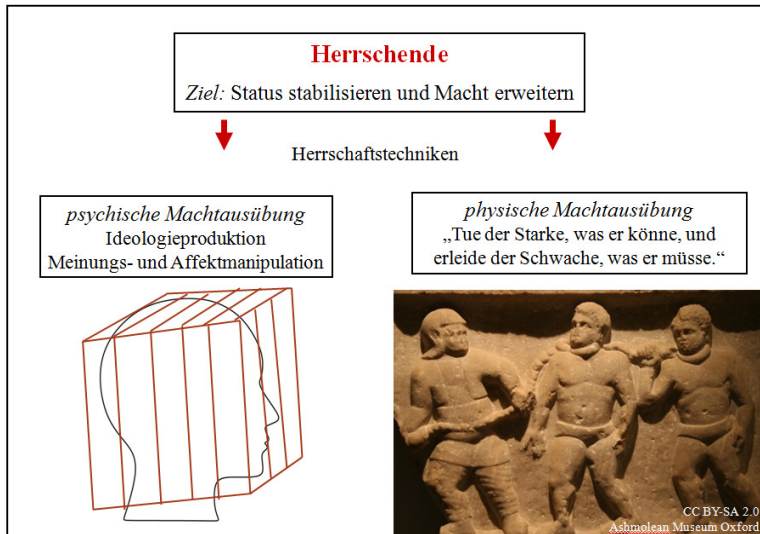
Fysische en psychische machtsuitoefening.

In alle historische samenlevingen -m.u.v. de vroegste oudheden- laat zich een klein aantal heersenden zich tegenover een groter aantal overheersten opstellen. Het natuurlijke doel van de heersenden is steeds weer hun heerschappij te stabiliseren. Daartoe staan hun -volgens de menselijke natuur- 2 wegen open: Een recht toe recht aan op het lichaam gerichte machtsuitoefening en een meer doordachte op de psyche gerichte.

De psychische machtsuitoefening heeft als doel om zegge het 'hoofd aan de ketting' te leggen door de productie van geëigende ideologieën en door manipulatie van denken en gevoel.

De psychische machtsuitoefening volgt juist een eenvoudige logica: “Laat de sterke doen wat hij kan en de zwakke verdragen wat wat hij moet”. Dat is een beroemd citaat uit de Melische dialoog uit het werk “*De Peloponnesische Oorlog*” van de Griekse historicus Thucydides, waarin Thucydides de geschiedenis van de gevechten tussen Athene en Sparta beschrijft.

Athene stond destijds op het hoogtepunt van hun macht en ook op het hoogtepunt van zijn culturele ontwikkeling. Binnenlands had Athene een vorm van participatieve democratie uitgevonden en verwezenlijkt (4). Wat betreft buitenlandse politiek bedreef het een agressieve hegemoniale politiek tegen de omliggende stadstaten en

dwong hen in een organisatievorm die voor Athene een ongeveer gelijke rol speelde als de NAVO thans voor de USA. Athene duldde -vergelijkbaar met de Truman-doctrine van de USA- geen neutrale staten in zijn omgeving en stelde de omliggende stadstaten voor de keuze: Onderwerping of vernietiging. Melos een eilandje in de Egeïsche Zee, die sinds 700 jaar neutraal was stond er op om ook in het conflict tussen Sparta en Athene neutraal te blijven. De Meliërs konden goede argumenten aanvoeren dat hun neutraliteit voor Athene niet nadelig zou zijn maar werden voor de keuze gesteld: Vazal of Vernietiging.. Athene verklaarde iedere argument voor waardeloos en antwoordde dat het Recht alleen tussen 2 even sterke partijen kan gelden en dus: Laat de sterke doen wat hij kan en de zwakke verdraagt wat het moet. Daarna belaagde Athene de hoofdstad van het eiland net zo lang tot dat de voorraden in de stad op waren en zich moest onderwerpen. Vervolgens werden alle mannelijke inwoners gedood en vrouwen en kinderen werden als slaven ingezet. De Meliër-dialoog legt hier voorbeeldig uit wat we thans onder “Real-Politik” verstaan, nl dat voor hegemoniale machten alleen het recht van de sterkste gelden kan waarover morele en rechtskundige vragen niet meer relevant zijn. Imperia kennen geen morele categorieën. Dat was in de oudheid en dat thans nog steeds zo.

De onderliggende vragen bevinden zich al in de oudheid en zijn tot op dag van vandaag gebleven. Dat geldt ook voor beide categorieën machtstechnieken, nl fysische machtsuitoefening en psychische machtsuitoefening. Ze worden in de cultuurontwikkeling van samenlevingen meer en meer verfijnd en worden thans bij gelegenheid als “*Soft Power*” en “*Hard Power*” betiteld. Tot *Hard Power* laat zich naast militaire macht ook economische macht of sociale en economische verarming, politie en geheime diensten en folteren rekenen, ook als de grenzen tussen *Hard-* en *Soft Power* vloeiend zijn. Het doel is een efficiënte en goedkope controle over het volk.

Het gebruik van Hard Power heeft vanuit de visie van de heersenden zekere nadelen, omdat we vanuit onze natuurlijke morele gevoeligheid er toe neigen daarop met verontwaardiging en verzet te reageren. En dat is wederom voor de heersenden met kosten verbonden.

(4) Zie hiervoor b.v. **Moses Finley** (1912-1986) *Antike und moderne Demokratie*. Stuttgart: Reclam.

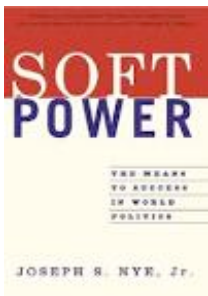

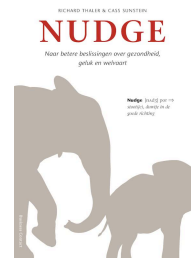
De invloedrijke Amerikaanse politiek wetenschapper en propaganda-theoreticus << **Harold D. Lasswell** (1902-1978) heeft dit in 1930 in de *Encyclopedia of the Social Sciences* naar voren gebracht: Meningsmanagement is goedkoper dan geweld, corruptie of iedere andere controle-techniek.

Vandaar dat er sinds het historische begin geprobeerd wordt machtstechnieken te ontwikkelen waarmee onze morele gevoeligheid zich laat ondergraven en die dus weinig weerstand onder de het volk activeren. Deze machtstechnieken worden thans vaak *Soft Power* genoemd. *Soft Power* is het gehele spectrum van technieken die de publieke opinie manipuleren. Bemiddelings-instanties voor deze vorm van machtsuitoefening zijn - ondersteund door stichtingen, Denk-tanks, elite-netwerken en Lobby-groepen - in het bijzonder private en publieke media, scholen en de gehele opleiding en onderwijssector evenals de cultuurindustrie. De werkingen van *Soft Power*-technieken zijn voor de bevolking zo goed als onzichtbaar.. Er hoeft dus nauwelijks rekening gehouden te worden met protesten tegen deze vormen van indoctrinatie.

Macht-economische gronden pleiten er voor overwegend *Soft Power* in te zetten en deze technieken op basis van wetenschappelijk onderzoek om onze cognitieve (het vermogen om verder te kijken dan de neus lang is) en gevoelsmatige eigenschappen te verfijnen en te optimaliseren voor manipulatie doeleinden. Met *Soft Power* overheerst men ons psychologische immuunsysteem. Dit is in de afgelopen honderd jaren op een zeer systematische en succesvolle manier gebeurd.

Slechts 2 voorbeelden wil ik hier als sprekend voor de omvangrijke literatuur noemen, waarmee de elite onderling elkaar over deze ontwikkelingen informeren. Het in 2005 verschenen boek "*Soft Power*" van Joseph S. Nye en het in 2009 verschenen boek "*Nudge*" van Cass Sunstein & Richard H. Thaler.

Nye is een invloedrijke politicoloog, politicus en lid van talrijke denktanks. Nye's boodschap is: De toekomst van de macht ligt in *Soft Power*. Het boek van Thaler - een invloedrijk gedragseconoom die o.a. US-president Barack Obama heeft geadviseerd - en Sunstein een eveneens invloedrijk rechtsgeleerde, constitutioneel rechter en Obama-adviseur geven een overzicht over de stand van zaken in het onderzoek naar de geniepigheiden en vallen in het menselijk beslissingsgedrag. Het onderzoek naar het cognitieve vermogen heeft een overvloed van bewijzen opgeleverd die aangeven dat mensen van naturen hun besluiten niet op zuiver

rationele gronden maken.⁽⁵⁾ Het boek van << Thaler en Sunstein >> beargumenteert nu dat mensen - en daarmee wordt vooral "het volk" bedoeld - alleen door een portie list en opdoanders ("Nudge") er toe gebracht kunnen worden "rationele" beslissingen te nemen. Daarom moet de elite hen bij alle gecompliceerde beslissingen een opdoender in de "juiste" richting geven. Voorop gesteld dat de elite zelf vrij is van zulke realiteits-beperkingen.

Het gaat dus bij *Soft Power* tenslotte om een psychologische oorlogsvoering, die voor de burgers zo mogelijk onzichtbaar moet blijven doordat zij natuurlijke "zwakke plekken" van de menselijke geest uitbuiten. Vanuit het perspectief van het volk is nu het probleem dat de heersende elite met de op de universiteiten en in de "denk-tanks" verzamelde kennis over deze zwakke plekken zich kunnen bedienen en daarbij veel meer over ons weten, onze natuurlijke behoeften, onze natuurlijke neigingen en "zwakke plekken" voor manipuleerbaarheid dan dat we zelf weten. Omdat we zelf ons niet bewust zijn van deze zwakke plekken hebben we nauwelijks een mogelijkheid ons tegen deze manipulatie te verweren.

(5) Voorbeelden voor zulke realiteitsbegrenzungen bij beslissingen vindt U op Wikipedia "List of cognitive biases".

Psychologie en sociale wetenschappen zijn in de USA sinds het begin van de vorige eeuw tot een grote maatschappelijke bloei gekomen omdat ze wezenlijk bijgedragen hebben in het onderzoek naar de manipulatiemogelijkheden van onze zwakke plekken.⁽⁶⁾ Daar worden deze steeds “meer een instrument voor het controleren van de massa en daarmee een bedreiging vormen voor de democratie” ⁽⁷⁾ De bekende socioloog << **C. Wright Mills** stelde reeds in de 60-er jaren in de klassieker “*The Power Elite*” vast: “De blijkbare discussie die de democratie toebehoort is vervangen door een **meedogenloze psychologische**

oorlogsvoering”.

De technieken van deze psychologische oorlogsvoering tegen de bevolking zijn in de afgelopen 50 jaar zover ontwikkeld en verfijnd dat ze voor een enkeling nauwelijks te doorzien zijn. Daardoor beschikt de elite over een alles bepalende en omvattende kennis over de eigenschappen van onze psyche en geest die zich voor manipulatie lenen, terwijl het manipulatie-object - het volk - zich geen voorstelling kan maken van welke “zwakke plekken” in de menselijke geest op welke manier door de elite voor manipulatie gebruikt worden.

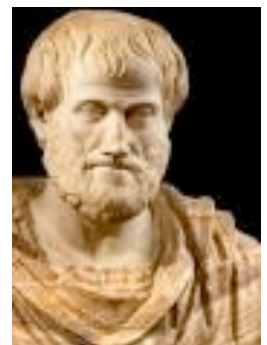
Democratie-management middels ideologie-ontwikkeling **Het categorische onderscheid tussen “Volk / Massa” en “Elite”**

Een fundamenteel element van *Soft Power* technieken berust op het psychologische inzicht dat wij steeds een soort raamvertelling nodig hebben, waardoor we de volledigheid van onze maatschappelijke en politieke ervaringen een context kunnen geven. Voor de werkzaamheid van *Soft-Power*-technieken moet de elite dus een geëigende raamvertelling kunnen construeren en overbrengen die het volk ervan overtuigt dat een zinvolle manier van volksbestuur een elite-heerschappij kan betekenen. Dat klinkt misschien als een onmogelijke, bijna Orwelliaanse taak. Als men er in slaagt resulteert een dergelijk raamvertelling bijna automatisch in het geven van een ogenschijnlijk wetenschappelijke basis voor de politieke kudde-metafoer inzake het onderscheid tussen kudde

en herder.

Daarvoor heeft men de these nodig dat de mensheid zich in 2 categorieën laat indelen. Er zijn mensen die van naturen als leider zijn geboren en er zijn mensen die als dieners zijn geboren. Dus geboren herders en geboren schapen. Dit onderscheid bevindt zich expliciet bij Aristoteles. Degenen die wezenlijk “schapen” zijn noemt men nu “het volk”, of in industrie-kringen ook “de massa”. Degenen die zich tot het leiderschap geroepen voelen - dus degenen die dit onderscheid in het leven roepen - noemen zichzelf “Elite”. Dat is ongetwijfeld geschikte schaakzet van de zelfuitgeroepen elite die op zichzelf al het predikaat “elite” verdient. Nu, moet men dit onderscheid alleen op zo'n manier invullen met de beweerde eigenschappen van de 'elites' en de 'mensen' of de 'massa's' dat de mensen dit zelf geloven.

Blijkbaar schept het genoeg voortdurend te demonstreren dat het volk wezenlijk irrationeel, infantiel, ongecontroleerd, wispelturig, egoïstisch en ontoegankelijk is voor rationele argumenten.

⁽⁶⁾ Zie hiervoor: Christopher Simpson (1994). *The Science of Coercion. Communication Research & Psychological Warfare* 1945-1960. Oxford University Press..

⁽⁷⁾ Robert S. Lynd (1949). *The Science of Inhuman Relations*, *The New Republic*, 121, 22-25.

De elite zijn wezenlijk intelligent, opgeleid en rationeel.⁽⁸⁾ Uit zo'n basisideologie vloeit dan onvermijdelijk voort dat een staatsvorm in principe alleen een heerschappij door elite kan betekenen.

Elite	Het volk - De massa
Intelligent, opgeleid, rationeel..... "the responsible man" Walter Lippmann	Irrationeel, infantiel, zelfzuchtig en voor rationele argumenten niet toegankelijk. "ignorance and stupidity of the masses" Harold Lasswell (1930)
Bezitten genoeg wijsheid om het gemeenschappelijke welzijn voor de samenleving te erkennen en hebben genoeg deugd dit te volgen. Hamilton & Madison (1788)	Alleen belust op korte-termijn voordeel „great beast“ Walter Lippmann (1922)

Door dit categoriale onderscheid tussen "volk" en "elite" ontstaat nu een compleet nieuw concept over wat onder "volk" moet worden verstaan. Hoe meer nu onder het volk het idee van democratie zich ontwikkelt, des te sterker zoeken de heersenden naar een manier dit met een ideologie te ondergraven. Bijvoorbeeld was de << **Pruisische koning Frederik II** van opvatting: "Het gepeupel behoeft geen uitleg" en schreef in 1766 aan **Votaire >>: "Ze zijn dom genoeg om zich door anderen met open ogen te laten bedriegen het gewone volk verandert altijd in een poel van voordelen"**

Met de beoogde constructie van deze ideologie werden dus de begrippen als "volk" en "elite" in het leven geroepen.

Beide begrippen zijn ideologische constructies die de herder-metafoor een pseudo-wetenschappelijk fundament moeten geven en een rechtvaardigings-ideologie voor de heersers beschikbaar stellen. Deze rechtvaardigings-ideologie moet de status van de heersenden veiligstellen - dat heet in het bijzonder de bezittenden - die ook in een democratie in in gevaar kan komen. Bijna alle nieuwere democratie-concepten zijn juist op deze basis-ideologie gefundeerd. Deze ideologie werd - reeds in de tijd van de Verlichting en daarna vooral in de eerste helft van de 20-ste eeuw - door een kaste van bereidwillige intellectuelen verder uitgewerkt en onder het volk via alle informatie- en sociale media kenbaar gemaakt met een beduidend succes omdat het volk het inmiddels vergaand had eigen gemaakt en er mee overtuigd werd dat een staatsvorm een elite-heerschappij kan betekenen.⁽⁹⁾

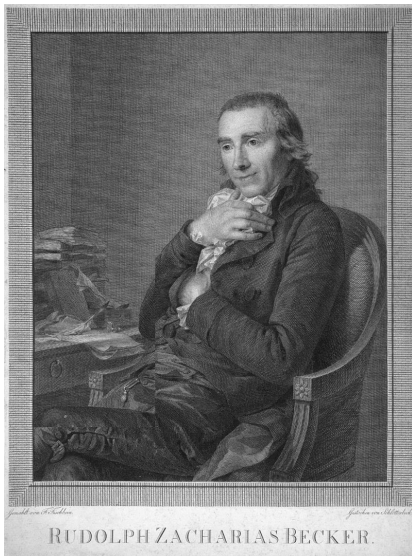
⁽⁸⁾ Opdat het volk bereid is zo'n verschil als zinvol en rechtvaardig aan te zien moeten historische feiten vanzelfsprekend aangepast worden. Ingeborg Maus wijst ons er op dat versus dergelijke herinterpretaties "de historische ervaringen met politieke bestuurs-elite veel negatiever zijn dan de heersende minachting van de basis-democratie insinueert" en dat in de regel referenda "in geen geval een politieke domheid aan het daglicht brengt die de politieke bestuurs-elite evenaart of geheel heeft overtroffen".

⁽⁹⁾ Het favoriete elite-begrip zoals aan dit categoriale onderscheid van "Volk" en "Elite" ten grondslag ligt is van de beschrijvende sociologische begrippen van "Bestuurs-elite" en "Machts-elite" te onderscheiden; Bijvoorbeeld laten "Machtseelite" naar C. Wright Mills zich in de praktijk als diegenen groeperen die over machtsmiddelen beschikken waarmee zij hun politieke besluiten kunnen doordrukken die een nationale of internationale uitwerkingen hebben.

Mag men het volk bedriegen?

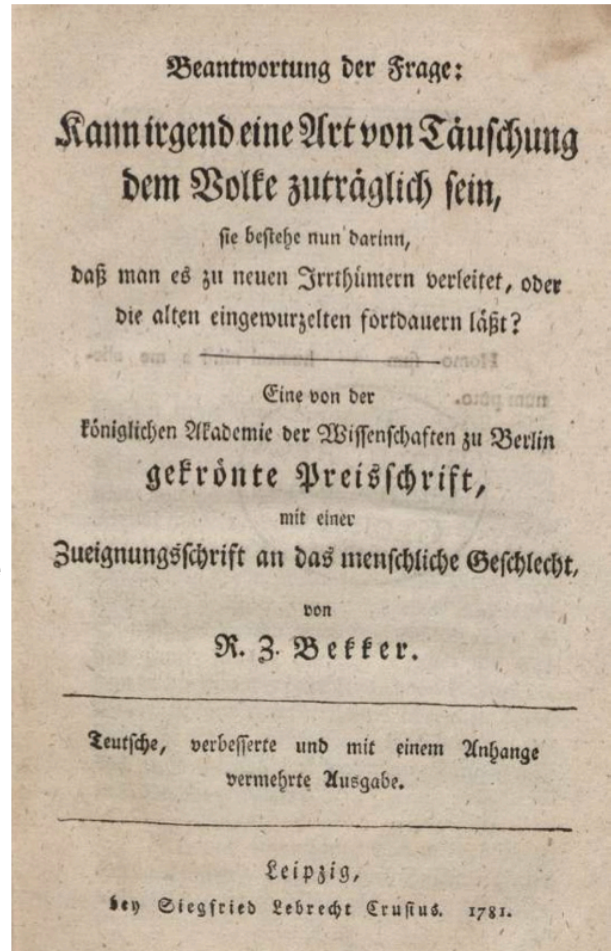
Frederik II, die voor de monarch van de Verlichting doorgaat, was er van overtuigd dat het volk - "deze dieren en domkoppen" - weinig verstand hebben en bedrogen wil worden. Om deze vraag wetenschappelijk te onderbouwen stelde hij in 1780 zijn *Preussischen Akademie der Wissenschaften* in Berlijn voor de bewerking van een prijsvraag "Of het nuttig is het volk te bedriegen" („S'il peut être utile de tromper Le Peuple").⁽¹⁰⁾

De Berlijnse academie was niet bepaald gelukkig om in het tijdperk van de Verlichting daarover te discussieren of het nuttig is het volk te bedriegen. Want juist in de aard van de formulering van deze vraag wordt een beetje herkenbaar dat het hier om het voordeel van de heersenden gaat en niet om het nut voor het volk en dat daarmee de herders niet het welzijn van de kudde beogen maar meer dat van zichzelf. Om dat niet te veel te laten blijken werd de vraag als volgt geformuleerd: "*Kan ergens een soort van misleiding van het volk voordelig zijn? Ze bestaat alleen daaruit dat men het volk tot nieuwe dwalingen verleidt of dat men het oude ingewortelde laat voortduren*". In deze formulering was het niet meer zo herkenbaar dat naar het nut van het bedrog voor de bedrieger gevraagd wordt, maar het gaf blijk zich voor het nut van het volk - de bedrogene - te interesseren. (Een leugentje voor bestwil) Dit kleine historische voorbeeld laat het aanschouwelijk herkennen hoe een "goede" ideologie-constructie functioneert.

Van de 42 ingeleverde werken waren 2/3 - tot misnoegen van de monarch -

veeleer van opvatting dat men het volk niet mag bedriegen. De overige 1/3 was naar tevredenheid van de monarch en was van opvatting dat het slechts in chaos en revolutie zal resulteren als men het volk de waarheid vertelt. Derhalve is het belangrijk het volk - natuurlijk voor eigen bestwil - te bedriegen. De prijs werd dan ook tussen beide kampen verdeeld. Eén van de prijsdragers in de groep die zich voor het doel van de Verlichting inzette was Rudolph Zacharias Becker (1752 – 1822), een groot volksverlichter in de toenmalige tijd. Thans zal het deel beduidend gunstiger uitvallen voor de stelling dat men het volk mag voorliegen en bedriegen als zijnde een vanzelfsprekendheid.

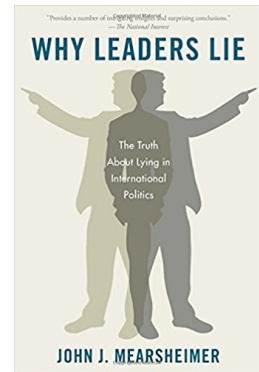

⁽¹⁰⁾ Hans Adler (Hg.) (2007) *Nütz es dem Volke, betrogen zu werden? Est-il utile au Peuple d'être trompé?* Band 2. Stuttgart: Frommann-Holzboog.

De leugen behoort geheel vanzelfsprekend tot het dagelijkse politieke bedrijf, bij zowel politici als in de media.⁽¹¹⁾ Jean-Claude Juncker, de huidige president van de Europese Commissie, maakte op 21 april 2011 onomwonden duidelijk: “Wanneer het ernst wordt dan moet men liegen”. En natuurlijk is het voor politici altijd ernst.

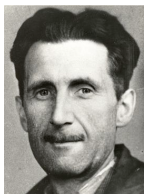

Eenvoudiger kunnen de herders zich evenwel om het welzijn van het volk bekommeren als zij in het geheel niet hoeven te liegen omdat het volk totaal geen belangstelling heeft voor de waarheid. Dat is dan in het bijzonder het geval als het volk apathisch en ge-infantiliseerd is.

Door de intellectuele assistenten van de machtselite werd al heel rap erkend dat “Democratie” alleen dan in de gewenste zin kan functioneren als het middels *Soft Power*-technieken lukt, een omvattende de-politisering en politieke lamlendigheid van het volk te weeg kan brengen. Door geëigende technieken kan men dus de door La Boétie geanalyseerde “vrijwillige knechtschap” van de mensen, waarin de onderdrukten de onderdrukking paradoxaal vrijwillig accepteren en verlangen wanneer men deze zoveel mogelijk met consumentisme, infantilisering en gelukkige onmondigheid opsiert. Een maatschappelijke ontwikkeling die Aldous Huxley scherpzinnig voorzien heeft in zijn dystopische roman *Heerlijke Nieuwe Wereld*, (was oorspronkelijk in 1934 vertaald als Het somaparadijs). Huxley beschrijft de mogelijkheden als door gewiekste uitbaters van de “zwakke plekken” van de menselijke geest “politieke machthebbers en hun legers van managers een bevolking kunnen beheersen, die geheel niet hoeft te worden gedwongen omdat ze in hun knechtschap leven”.

Democratie-management middels “de groei van lamlendigheid”

Het kost natuurlijk enige moeite van het volksonderwijs voor de elite totdat het volk bereid is de ideologische verdeling in Elite en Volk te accepteren en daarom overtuigd is dat het volkswelzijn bij de elite in goede handen is. Een mogelijkheid om dit te bewerkstelligen kan zijn het volk gepaste overtuigingen regelrecht met klassieke propaganda-technieken in te prenten. Veel meer werkzamer en duurzamer is het evenwel het meer grondiger te plannen en globaal de bekwaamheid, om überhaupt overtuigingen te

ontwikkelen, te blokkeren. George Orwell en Hannah Arendt hebben met verschillende middelen precies dit aspect in hun analyse van totalitaire heerschappij-systemen duidelijk erkend: “*The aim of totalitarian education has never been to instill convictions but to destroy the capacity to form any.*”⁽¹²⁾ (Het doel van totalitair onderwijs was nooit om overtuigingen te zaaien, maar om de vaardigheid voor een overtuiging te vormen te vernietigen)

Een werkzame manier om het volk er van af te houden om überhaupt politieke overtuigingen te vormen schuilt in de ontwikkeling van politieke lamlendigheid. Vandaar verrast het

niet dat de leidende intellectuelen van de machts-elite politieke lamlendigheid als gewoonweg onmisbaar voor een democratie achten en over technieken nadenken waarmee dat het beste te bereiken is. Slechts 2 prominente geluiden uit de talrijke literatuur hierover: << **Robert Michels** (1876-1936), een beduidende Duitse socioloog, schreef in 1911 in zijn klassieker *Zur Soziologie des Parteiwesens in der modernen Demokratie*: “Het onderscheidende en waardevolste element van

democratie is de opleiding van een politieke elite in concurrentiestrijd voor stemmen uit een hoofdzakelijke passief kiezersvolk” ⁽¹³⁾

(11) Zie b.v. John J. Mearsheimer (2003). *Why leaders lie*. Oxford University Press.

(12) Hannah Arendt (1951). *Origins of totalitarianism*. New York. (Ch. 13) – deutsch (1986). *Elemente und Ursprünge totaler Herrschaft*. Antisemitismus, Imperialismus, totale Herrschaft. München: Piper.

(13) Robert Michels (1911). *Zur Soziologie des Parteiwesens in der modernen Demokratie. Untersuchungen über die oligarchischen Tendenzen des Gruppenlebens*. Leipzig: Klinkhardt.

Op ongeveer dezelfde manier zag **Leo Strauss** >> (1899-1973) - één van de invloedrijkste politieke filosofen van de USA, fel tegenstander van de Verlichting, radicaal pleitbezorger van de elite heerschappij en huisfilosoof van de neo-conservatieven - de politieke lamelijkheid van het volk als een noodzakelijk voorbehoud om de democratie te laten functioneren. "Waar het bij de massa om gaat is één der belangrijkste voorwaarden voor een gladjes functioneren van democratie, een stem-apathie, derhalve een gebrek aan saamhorigheid. Weliswaar niet het zout der aarde, maar het zout van de moderne democratie zijn die burgers die niets buiten de sportpagina's en de stripverhalen lezen."⁽¹⁴⁾

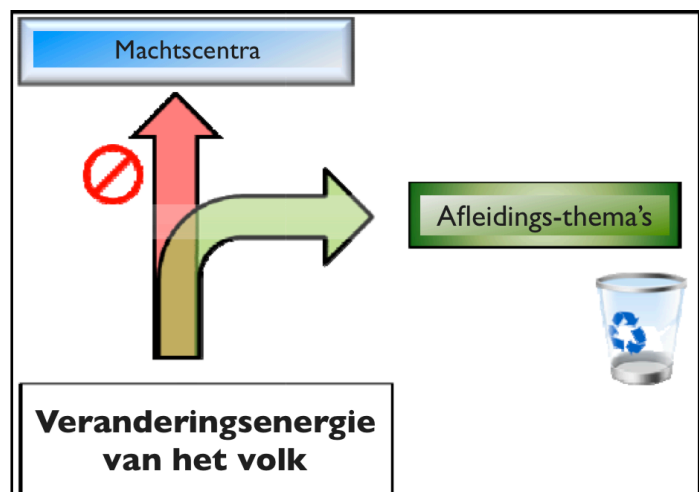
In de huidige verhandelingen van de leidende intellectuelen van de machtselite wordt dit vrijelijk niet meer zo open uitgesproken als in de klassiekers van de elite-democratie. Toch heeft het zulke expliciete uitspraken geheel niet nodig, want het ligt in de aard der zaak dat de machtselite niets meer vrezen dan mondige burgers. Vervolgens spannen zij zich in een politieke mondigheid van de burgers te verhinderen. Daarvoor bedienen zij zich van een breed spectrum van strategieën en methodes voor een cognitieve en affectieve manipulatie van de burgers.

Democratie-management middels technieken van mentaliteitsvergiftiging

Bijzonder werkzaam zijn de soorten van manipulatie die direct op de kern van onze mentale capaciteiten in werken ertoe bijdragen om chaos in de hoofden te veroorzaken waaruit dan weer een politiek voordeel behaald kan worden.

Op z'n eenvoudigst laat dit zich op een mentaal-gevoelige manier bewerkstelligen. Door de vervaardiging van geëigende intensieve gevoelens laat het denken zich lamleggen en laat de aandacht naar de eigenlijke centra van de macht zich afleiden naar dikwijls gewenste afleidings-thema's.

Bijzonder succes-belovend is daarbij de systematische ontwikkeling van angst en haat die al eeuwen tot de meest werkzame instrumenten behoren om de publieke opinie te controleren. Lasswell maakte het in 1927 in zijn standaardwerk al duidelijk: "Er mag geen twijfel over bestaan waarop de publieke haat zich moet richten".⁽¹⁵⁾ Door de ontwikkeling van haat levert dit ook een bepaald doelobject op voor angsten waarop de gevoelens van het volk zich op kunnen richten. Dat is de opgave voor de media. De haat moet onderhouden worden, gestuurd worden. Omdat de haat de publieke aandacht afleidt en daarmee de elite niet meer in het brandpunt van de belangstelling staan. Evenzo met angsten. Bijvoorbeeld voor verslechtering van je sociale positie. (werk en inkomen)

(14) Leo Strauss (1995). *Liberalism Ancient and Modern*, University of Chicago Press.

(15) "There must be no ambiguity about who the public is to hate." Harold D. Lasswell (1927). *Propaganda Technique in the World War*. New York.

Daardoor is het veiliggesteld dat de verontwaardigings-energie en de veranderingsbehoefte zich niet tegen de machtscentra richten. Ook de structurele vervaardiging van angsten langs de sociaal-economische wegen - b.v. een hoge mate van stress in de uitoefening van het beroep, maatschappelijke faalangsten en angsten voor sociale teruggang - laten zich voor dit doel goed gebruiken. Andere manier om de aandacht van de centra van de macht af te leiden is afleiding door een overvloed via de media van kleine onbenulligheden (16), consumentisme, opleiding tot “valse identiteiten” of infantilisering (17)

Dorothea Lange, 1937, “Billboard on U.S. Highway 99 in California. National advertising campaign sponsored by National Association of Manufacturers” Library of Congress, Prints & Photographs Division, FSA/OWI Collection LC-USF34-016211-C

Er is dus een uitvoerig en reeds tientallen jaren bestaand uitgewerkt pallet van technieken van mentaliteitsvergiftiging die de belangen van de machtselite versluiert en de burgers van een maatschappelijke uitspraak over hun eigen belangen weg moeten houden. (18)

(16)De betekenis van een overvloed aan kleinigheden over de vraag hoe men de mensen ertoe kan brengen kan hun knechtschap te accepteren werd ook door Aldous Huxley erkent. Huxley schrijft in 1958 dat men vroeger van opvatting was dat het bij de identificatie van propaganda enkel om de vraag ging of het waar of niet waar was. Zo’n opvatting gaat er volledig aan voorbij wat er daadwerkelijk “in onze kapitalistische democratie” gebeurd is, namelijk “De ontwikkeling van de media-industrie, waar het niet om juist of onjuist gaat, maar die zich min of meer volledig met irrelevante dingen bezig houdt. M.a.w. De vroegere voorstellingen over propaganda hebben verzuimd om de bijna onverzadigbare drang van de mensen naar kleinigheden in het oog te houden”. Hier blijft de diepgaande vraag welke maatschappelijke en psychologische factoren de psychische ontwikkelingen als “een drang naar kleinigheden” (*trash and junk*) hebben laten ontstaan. Aldous Huxley (1958). *Brave New World Revisited*. New York: Harper

(17)Daarbij worden ook natuurlijke regressieve behoeften van de mensen naar passiviteit en afschuiven van verantwoordelijkheden misbruikt

(18)Deze technieken zijn daarom een essentieel onderdeel van methoden van sociale 'pacificatie' en het genereren van tolerantie en instemming; zie de overeenkomstige historische ontwikkelingen in de VS: Steven Fraser (2015). *The Age of Acquiescence: The Life and Death of American Resistance to Organized Wealth and Power*. New York: Little Brown.

Een mentaliteitsvergiftiging kan zich ook op onze cognitieve capaciteiten richten en ons denken zo

vergiftigen dat een klein beetje rationele beargumenteren helpt, het - zoals dat in de tijd van de Verlichting heette - weer helder in de hoofden van de mensen te laten worden. Op z'n eenvoudigst laat zich dit over geëigende begrippen en over betekenis-verschuivingen van begrippen bewerkstelligen. Hieronder behoren in het bijzonder alle Orwellse listige woorden waarmee politici en de leidende media proberen naast onze taal ook ons denken te bepalen. Voorbeelden zijn in overvloed te vinden, zoals: 'Vrijhandel', "loonkosten",

'proteststem', 'vangnet', 'terrorisme', 'humane interventie', 'bijkomende schade' of 'globalisering-criticus', 'complotdenker'.

De werkzaamheid van zulke begrippen berust daarop dat wij van naturen naar een "woord-bijgeloof" neigen en daarmee naar de overtuiging dat woorden ook een stand van zaken weerspiegelen. We neigen er dus toe de aangetroffen woorden voor de organisatie van onze gedachten goedgelovig te gebruiken. Daarbij doorzien we dat woorden alles van ideologisch gehalte en stilzwijgende vooraannames transporteren. Jammer genoeg is het uitgesproken moeilijk ons natuurlijke geloof in woorden te overwinnen en tot een standpunt te komen die - juist binnen politiek bereik - ieder woord voor een pakketje ideologisch / historische voor-aannames aanziet, dat men in het vervolg zorgvuldig verbinden moet. Zo'n eigenschap, woorden in hun betekenis en ideologische ballast kritisch te onderzoeken, maakt een intensieve scholing noodzakelijk. Juist op dit aspect van ideologie-kritiek heeft men in de tijd van de Verlichting de aandacht gericht en zeer werkzame methodes ontwikkeld voor het identificeren van verborgen vooroordelen en ideologische elementen. Overduidelijk heeft de heersende elite er geen belangstelling voor dat deze methodes bij de sociale instanties van de samenleving overgenomen en doorgevoerd worden.

Een verdere cognitieve mentaliteitsvergiftiging wordt veroorzaakt door fenomenen als

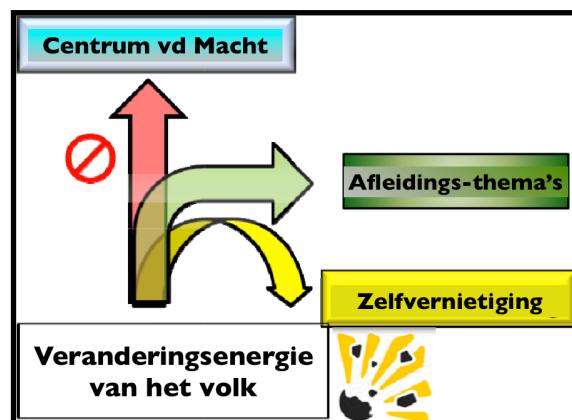
beschuldigingen en laster. Voor zulke begrippen moeten we uitzien naar "dwarsdenkers", Complotdenkers en "anti-Amerikanisme", of "populisme". Begrippen die bijzonder geliefd zijn bij de machts- en bestuurselite. Deze begrippen hebben een doortrapte logica: Ze zijn gebaseerd op een bepaalde vorm van "*gedachten-verankering*" van verschillende onderwerpen, dat suggereert dat twee volledig onafhankelijke onderwerpen als het ware intrinsiek met elkaar verweven zijn. Op deze manier zullen bepaalde onderwerpen, waarover het publieke debat door de machtselite en de zittende bestuurselite als ongewenst wordt beschouwd en daarom in

diskrediet wordt gebracht door ze met onderwerpen te verankeren die verafschuwd worden of berucht zijn, zoals rechtsextremisme of racistische opvattingen. Door zulke verankeringen kunnen de machts- en bestuurselite zich van kritiek vrijwaren waarmee zij bepaalde onderwerpen uit het publieke debat kunnen verbannen.

Begrippen als “Dwarsfront” (*‘Querfront’ autonome nationalisten met anti-kapitalistische en nationaal-socialistische parolen*) dienen er niet alleen voor om de kritiek op het centrum van de macht af te leiden, maar ook om een zelfvernietiging van politiek links te bevorderen. Daarbij zijn het niet alleen de machtselite zelve die daarin belangen hebben, maar ook de woordvoerders van de hervormingsgezinden “systeem-openende” Linken, die hun symbiotische houding naar de macht daarmee verhullen zodat zij het publieke denkbereik op “slimme” - dus systeem-stabiliserende doelen - proberen te verdoezelen. Verankert men dus een tot aan de wortel gaande Linke machtskritiek aan het verwijt dat het te rechts is, dan wordt die kritiek geleidelijk als geïnfecteerd verwerpelijk gedachtegoed gemarkeerd en daarmee is het in een sfergebied van gedachten terecht gekomen. Wie zich dus met deze thema’s bezig houdt riskeert de schandpaal of verbanning in de media.

Zulke aanstekelijke- en pathologiseringsbegrippen als ‘Dwarsfront’ waarmee fundamentele kritiek aan het adres van het machtscentrum als ontoelaatbaar gebrandmerkt wordt, zijn in het bijzonder bij intellectuelen en journalisten als waterdragers voor de machtigen geliefd. Dit behoort tot het taalgebruik van het opportunisme, waarmee men betuigt dat men zich voor de gunsten de machtigen inzet en graag bereid is zich in dienst van de dikwijls heersende ideologie te stellen.

Andere verankeringsbegrippen, in het bijzonder ‘anti-Amerikanisme’ en ‘populisme’, wijzen op een complexe toepassing. Deze worden even zo goed als beklag- en laster-begrippen gebruikt, om de fundamentele kritiek naar de Machtselite te blokkeren. Tegelijk echter omschrijven ze inderdaad doeltreffend voorkomende standpunten en maatschappelijke fenomenen die een diepgaande publieke discussie nodig hebben.

“Anti-Amerikanisme” als politiek strijdbegrip.

Er is een anti-Amerikanisme in de zin van aversie / haat tegen de Amerikaanse cultuur en tegen de Amerikaanse bevolking. Deze soort van anti-Amerikanisme, in de zin van cultureel racisme, was in het begin de vorige eeuw in Europa wijd verbreid. Bijzonder in het onderwijs en bij de intellectuele vertegenwoordigers van de contraVerlichting. Prominent voorbeeld is << **Martin Heidegger**. Thans vinden we het nog bij de rechts-georiënteerden en bij het rechtse populisme, waar het meestal in de nationalistische soevereiniteitsdiscussie is ingebed. In politiek relevante publieke discussies speelt het begrip ‘anti-Amerikanisme’ - in de zin van een anti-Amerikaans restsentiment - nog nauwelijks een rol. Hier wordt veel meer het begrip ‘anti-Amerikanisme’ als puur verankerings-begrip en als politiek strijdmiddel gebruikt om de dieper gaande kritiek op de machtscentra van een hegemoniale macht te blokkeren.

De US-historicus **Max Paul Friedman** >>, die de geschiedenis van dit concept schetst en analyseert, ziet in het concept van het anti-Amerikanisme in de eerste plaats een politiek strijdmiddel voor de afweer van kritiek; dit begrip dient vooral tot de ideologische stabilisering van het idee van het ‘Amerikaans exceptionalisme’ (19)

(19) Max Paul Friedman (2012). *Rethinking Anti-Americanism: The History of an Exceptional Concept in American Foreign Relations*, Cambridge University Press

Het begrip ‘Amerikaans exceptionalisme’ omschrijft een ideologie waarin vervolgens de USA een eigenaardige uitzonderingspositie onder de naties van de wereld inneemt, die uit hun bijzondere geschiedenis en uit hun eigenaardige ‘machts-overvloed’ groeide. Het exceptionalisme vertolkt de

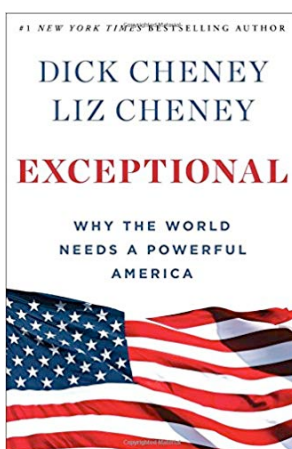

kern-ideologie van de USA.⁽²⁰⁾ Het drukt zich, zoals **Stephen Kinzer** schrijft, ook daarin uit dat de USA de enige in de geschiedenis van de nieuwe tijd is die er van overtuigd zijn dat zij het werk van God verrichten als zij hun politieke- en economische systeem bij anderen bezorgen. ⁽²¹⁾

Vanwege hun eigenaardigheid is de USA - de dragers van het exceptionalisme - in principe aan volkenrechtelijke verdragen gebonden voor zover dat hun van pas komt.⁽²²⁾ Ook laten zich hun daden in principe niet meten met morele normen en waarden zoals de USA de daden van andere staten beoordeelt.

Want er is - in principe - geen morele equivalentie tussen de USA en andere

staten in de beoordeling van daden, omdat misdrijven van “wezenlijk goeden” niet te vergelijken zijn met de misdaden van “wezenlijk kwaden”. Daaruit volgt dat de USA zowaar af en toe “fouten” kunnen maken, maar ze kunnen geen oorlogsmisdrijven begaan. Noch in Vietnam, noch in Irak, noch in Syrië. En op evenzo principiële gronden kunnen zij ook geen burger vermoorden, maar burgers sterven nu eenvoudig als bijkomende gevolgen van hun beste bedoelingen. (zoals het neerschieten van de Airbus van Iran 3 juli 1988.)

Er is niet veel voor nodig om in het exceptionalisme - in de geschiedenis ook van de Europeanen in veel vormen zoals die optraden en optreden - als een morele en intellectuele pathologie te erkennen - een pathologie die medeverantwoordelijk is voor de grootste bloedsporen in de civiliseringsgeschiedenis. Niettemin zijn er talloze intellectuelen te vinden die bereid zijn deze pathologie van een rechtvaardigingsideologie te voorzien. Omdat de USA in wezen goed is, onttrekken hun daden zich in principe aan de beoordeling naar volkenrechtelijke normen.⁽²³⁾ (Dick Cheney - (U kent hem wel uit de 9/11 story) schreef er zelfs een boek over.

Zoek op wikipedia [Moral equivalence](#)

⁽²⁰⁾ Zie b.v.: McCrisken, T. B. (2002). Exceptionalism. In: A. Deconde, R. D. Burns & F. Logevall (eds.), *Encyclopedia of American Foreign Policy*, Vol. 2, 2nd ed. New York: Scribner, pp. 63–80.

McCrisken, T. B. (2003). *American Exceptionalism and the Legacy of Vietnam: US Foreign Policy since 1974*. New York: Palgrave Macmillan.

⁽²¹⁾ Die USA “are the only ones in modern history who are convinced that by bringing their political and economic system to others, they are doing God's work”. Stephen Kinzer (2006). *Overthrow: America's Century of Regime Change From Hawaii to Iraq*. New York: Times Books.

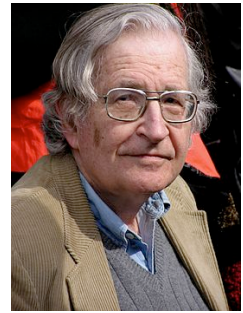
⁽²²⁾ “A new international order is emerging, but it is being crafted to suit American imperial objectives. The empire signs on to those pieces of the transnational legal order that suit its purposes (the WTO, for example), while ignoring or even sabotaging those parts (the International Criminal Court, the Kyoto Protocol, the ABM Treaty) that do not.” Michael Ignatieff (2002). *Barbarians at the Gate?*, New York Review of Books, 28. Februar 2002.

Zie ook: Martti Koskeniemi (2004). International law and hegemony: a reconfiguration. *Cambridge Review of International Affairs*, 17, 197-218. Benjamin Allen Coates (2016). *Legalist Empire: International Law and American Foreign Relations in the Early Twentieth Century*. Oxford University Press.

⁽²³⁾ Bij de beoordeling van volkenrechtelijke regels en normen stelt zich de vraag in hoeverre hun ontwikkeling niet zelf al overwegend door koloniale belangen en hegemoniale machten beïnvloed zijn: “If...one sees extant problems of global instability – ongoing wars, ecological disintegration, and the growing disparities in income or social well-being – as incapable of being resolved by the current international regime, perhaps even as caused by the policies and practices of ‘civilized’ states, a different story will have to be told, and lived by, that challenges both the contemporary framework of international law and the precepts of American exceptionalism.” Natsu Taylor Saito (2010). *Meeting the Enemy: American Exceptionalism and International Law*. New York University Press. (S. 228)

De toenmalige hoofd-aanklager tijdens de Neurenberger processen tegen de oorlogsmisdadigers, << **Robert H. Jackson** (1882-1954) had vastgesteld(24) dat de rechtsprincipes, die in Neurenberg ontwikkeld zijn, algemeen geldend zijn en waarmee ook in de toekomst bij een rechtelijke beoordeling van misdadigers van andere staten - ook de USA - als uitgangspunt moeten dienen.(25) Zou men deze uitspraak ernstig nemen dan had - zoals **Noam Chomsky** >> opmerkte - iedere na-oorlogse president van de USA opgehangen moeten worden. Tot zover over het

Amerikaanse exceptionalisme.

'Populisme' als politiek strijdmiddel

Ook 'populisme' is - bijna als 'anti-Amerikanisme' een verankeringsbegrip met een complexere toepassing. "Populisme" houdt de kern in van een vorm van politieke communicatie, die door middels de taal van het volk en ontoelaatbare versimpelingen op het gevoel speelt. In deze zin zijn natuurlijk al onze grotere volkspartijen extreem populistisch. Als de grote partijen doorgaans zichzelf van uitgesproken populistische methoden en strategieën bedienen rijst natuurlijk de vraag waarom zij zo allergisch het begrip 'populisme' als politiek strijd- en uitsluitingsmiddel toepassen.

Het antwoord bevindt zich in een verdere karakteristieke eigenschap van populistische standpunten, namelijk een fundamentele kritiek op de elite.(26) Het is natuurlijk juist dit aspect wat de machtselite niet aanstaat. Hoe laat zich nu zulke fundamentele kritiek tegen de machtselite tot een gedachten-spergebied maken en zich uit de slim uitziende discussieruimte laat verbannen? Dat laat zich wederom door een geëigende verankering met verwerpelijke optredens bewerkstelligen.

Daarvoor komt in dit geval het Rechts-populisme met hun ideologische kernelementen zeer gelegen.(27) Van de kant van nationale rechten wordt de tegenstelling tussen 'volk' en 'elite' nog een keer verscherpt. Echter wordt bij hun met 'volk' niet eenvoudig het staatsvolk bedoeld, maar een etnisch homogeen 'volksdeel' dat als zodanig een gemeenschappelijke wil heeft. In dit denken wordt de eenheid en puurheid van de volksdelen niet meer door een rassen-identiteit geschonken, maar door culturele, nationale of etnische identiteiten - concepten die evengoed ficties zijn als het biologische begrip van mensenrassen. De opgave van een politieke leiding is de 'volkswil' tot uitdrukking te brengen. De tegenwoordige elite is - in de visie van het "Rechtspopulisme" daarvoor niet in de gelegenheid omdat ze te corrupt en immoreel zijn.

(24) "If certain acts and violations of treaties are crimes, they are crimes whether the United States does them or whether Germany does them. We are not prepared to lay down a rule of criminal conduct against others which we would not be willing to have invoked against us." Robert H. Jackson zitiert in: Telford Taylor (1993). *The Anatomy of the Nuremberg Trials: A Personal Memoir*. New York: Little Brown.

(25) Wat betreft een "overwinnaars-justitie" en dubbelstandaards bij de ontwikkeling van het internationale strafrecht zie b.v.: Frédéric Mégret (2002). *The Politics of International Criminal Justice*, *European Journal of International Law*, 5, 1261-1284.

William Schabas (2012). *Unimaginable Atrocities: Justice, Politics, and Rights at the War Crimes Tribunals*. Oxford University Press.

(26) Voor kenmerken en verschijningsvormen van tegenwoordige "populistische tijdgeesten" zie b.v.: Cas Mudde (2004). *The Populist Zeitgeist*. *Government and Opposition*, 39, 541-563. Koen Abts & Stefan Rummens (2007). *Populism versus Democracy*, *Political Studies*, 55, 405-424.

(27) zie hiervoor b.v.: Cas Mudde (2007). *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge University Press.

Het rechtspopulisme richt zich dus direct tegen “*die daar van boven*”. Niet echter omdat het principieel tegen een elite-schap is, maar omdat het de tegenwoordige elite door een nationalistische tot racistische elite wil vervangen.

Daarmee biedt het rechtspopulisme zich voor een abstracte verankering aan met populistische standpunten, die - wanneer op volledig andere gronden - eveneens een fundamentele kritiek op de elite inhouden. Verankert men op deze manier populistische standpunten met rechtspopulisme laat kritiek op de elite zich tot een algemeen gedachten-spergebied transformeren. Want met die verankering kunnen de elite suggereren: “Wie zich tegen het establishment en de machtselite richt neigt tot een extremistische instelling, zo niet dan wel tot racisme en staat daarmee buiten de *democratische discussie*”. Juist deze uitsluitingsmogelijkheid maakt het “populisme-verwijt” bij de elite zo populair.

Democratie-management door meningsmanipulatie en indoctrinatie

Soft Power-technieken, een mentaliteitsvergif, doelen er dus minder op om geheel specifieke standpunten en overtuigingen in de hoofden te verankeren; zij grijpen veel dieper in als zij onze vaardigheid blokkeren om überhaupt een politieke overtuigingen neer te zetten. Een efficiënte controle over de publieke opinie verlangt in ieder geval aanvullende manipulatietechnieken waardoor systematisch bepaalde standpunten, meningen en houdingen zich in de hoofden van de bevolking laten verankeren.

Daarbij laten zich twee soorten onderscheiden: Eén wat meer voor de korte termijn en één die voor de langere termijn werkzaam is. Ik zal deze als “*actuele-indoctrinatie*” en “*diepte-indoctrinatie*” beschrijven. De actuele-indoctrinatie voltrekt zich bij het dagelijkse waarneming van de nieuwsberichten. Deze heeft de bedoeling een raamvertelling over het dagelijkse politieke en maatschappelijke gebeuren over te brengen die met de visie van de elite overeenstemt, en op deze manier een maatschappelijk wereldbeeld te scheppen en te stabiliseren. En ze doelt er op om feiten, die de ideologische raamvertelling in gevaar kunnen brengen, door een geëigende de-contextualisering en re-contextualisering ‘onzichtbaar’ te maken. Deze dus uit hun feitelijke verband te rukken en ze in een beoogde samenhang te brengen waarmee ze van hun politieke lading zijn ontdaan en weer in de visie van de elite passen.

De hoofdzakelijke bron van deze *actuele-indoctrinatie* vormen de media. De rol van de media in het democratie-management is juist de laatste tijd vergaand belicht en geanalyseerd geworden. Tot het grote zelfbedrog van de journalistiek behoort de bewering dat de media ons een betrouwbaar beeld verschaft over de politieke en maatschappelijke situatie. Dit aangemeten beeld is sinds meer dan een eeuw zo omvattend - ook in methodiek zorgvuldige empirische casus-studies - weerlegd dat het een enorme realiteitsverminking nodig heeft om het überhaupt nog staande te houden.

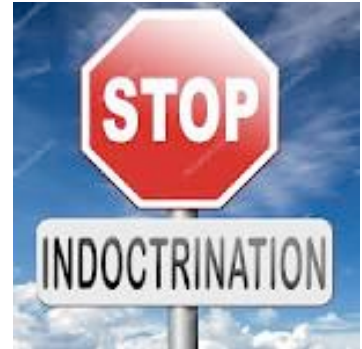
De *Bundeszentrale für Politische Bildung* hanteert een vuistregel voor het maken van het onderscheid tussen ‘propaganda’ en ‘nieuws’ in de media, wat voor het identificeren van *actuele-indoctrinatie* heel nuttig is: “Karakteristiek voor propaganda is dat het verschillende kanten van een onderwerp niet belicht en meningen met informatie worden vermengd” (28)

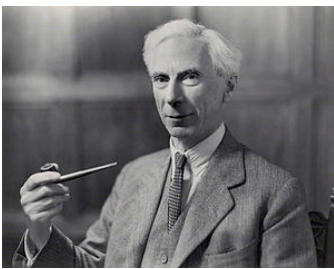
(28) <http://www.bpb.de/gesellschaft/medien/krieg-in-den-medien/130697/was-ist-propaganda>

Na deze korte uiteenzetting moet het overgrote deel wat de leidende media ons als “nieuws” aanbiedt als “propaganda” worden geclassificeerd.

Diepte-indoctrinatie heeft betrekking op lange termijn-processen voor het overbrengen van politieke en maatschappelijke wereldbeelden alsmede waarden en normen. Deze wereldbeelden of “vertellende verhalen” worden cognitief en affectief zo diep verankerd dat wij ze niet meer als ideologisch wereldbeeld bewust zijn maar als een vanzelfsprekendheid ervaren. Daarom zijn ze vergaand tegen feiten en kritiek immuun. Met een diepte-indoctrinatie kunnen dus niet alleen “storende feiten” cognitief en affectief onzichtbaar worden gemaakt, maar tegelijk complete denkruimtes en denkmogelijkheden verdwijnen. De instanties die *diepte-indoctrinatie* verzorgen zijn alle sociale instanties, media, cultuur- en amusementsindustrie. In het bijzonder horen scholen en universiteiten tot de centrale instanties voor *diepte-indoctrinatie*. Historisch gezien is dit niet verrassend want de algemene leerplicht werd niet ingevoerd om mondige burgers te laten opgroeien, maar om “vrome kerkgangers en gehoorzame staatsdienaren” voort te brengen. (29)

De grote Engelse filosoof, wiskundige en politiek activist **Bertrand Russell** (1872-1970) had de maatschappelijke functie van het onderwijssysteem reeds in **1922** omschreven als:

“Onderwijssystemen zijn niet ontwikkeld geworden om het echte weten te verbreiden maar om het volk zich naar de wil van de heersenden te laten schikken. Zonder een geraffineerd bedrog-systeem in de scholen was het onmogelijk de schijn van democratie op te houden. Het is niet gewenst dat een normale burger zelfstandig denkt. Omdat men van opvatting is dat lieden die zelfstandig denken moeilijk te handhaven zijn. Slechts de elite mag denken. De rest moet gehoorzamen en hun leider volgen als een kudde geiten Deze doctrine heeft ook in democratieën van alle staten onderwijssystemen van de grond af bedorven”. (30)

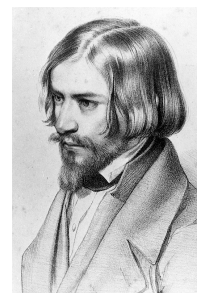
In de tijden van Russell was de indoctrinatie-functie van onderwijssystemen relatief makkelijk herkenbaar. Thans is het echter duidelijk moeilijker te identificeren. Op dezelfde manier als politieke propaganda, die net zoals in de toenmalige tijd makkelijk als propaganda te herkennen was en zich sindsdien enorm verfijnd en onzichtbaar heeft gemaakt, hebben zich ook de indoctrinatie-mechanismen in het onderwijs zich verfijnd en zijn nauwelijks nog als zodanig herkenbaar. In het bijzonder hebben ze minder betrekking op de concrete inhoud dan op de stilzwijgend aan de basis gelegde filter- en selectiemechanismen. In de kern genomen blijven niettemin de wezenlijke aspecten van Russell's kritiek ook voor het heden geldig.

(29) **Otto Ludwig** >> (1988). *Der Schulaufsatz: seine Geschichte in Deutschland*. Berlin: De Gruyter (S. 265)

(30) Bertrand Russell (1922). *Free Thought And Official Propaganda*. New York: Watts.

(31) Reeds voordat, als gevolg van de Neo-liberale Revolutie de onderwijssector consequent aan economische dwang werd onderworpen, stelde << **Ivan Illich** in 1971 vast: Het schoolwezen “is tegelijk het bolwerk van de maatschappelijke mythe, de institutionalisering van de tegenstellingen van deze mythe en de plaats van het ritueel, die de dissonanten tussen mythe en werkelijkheid reproduceert en versluiert. Geen andere instantie kon voor hun deelnemers de diepe discrepantie tussen sociale beginselen en sociale werkelijkheid in de wereld van vandaag beter versluiëren.” Ivan Illich (1971/2003) *Entschulung der Gesellschaft. Eine Streitschrift*. München: Beck.

In het volgende wil ik wat dieper op twee voorbeelden van bijzonder werkzame en succesvolle diepte indoctrinatie in gaan.

De ideologie van een “goedwillend imperium”

Het eerste voorbeeld van het idee van een ‘goedwillend imperium’, dus een imperium waarvan diens handelen door een onbaatzuchtig welwillen gedragen wordt. Een dergelijk idee blijkt bij een terugblik in de geschiedenis een absurditeit te zijn. Doch men kan met toereikende propagandistische inspanningen ook absurditeiten er als vanzelfsprekend laten uitzien. De voorstelling van de USA als een ‘goedwillende imperium’ en een ‘welwillende hegemonie’ werd na de Tweede Wereldoorlog in Europa - vooral in Duitsland - op een doelgerichte en systematische manier vast in het publieke bewustzijn verankerd. Het overbrengen van deze ideologie werd strategisch aangepakt en uitgevoerd. Daarbij speelde het *Council of Foreign Relations* (CFR) een centrale rol. Het CFR is wereldwijd de meest invloedrijkste private (NGO) denktank in de USA sinds hun bestaan (1921) die een doorslaggevende functie heeft gehad in het formuleringsproces van de buitenlandse geostrategische politiek.⁽³²⁾ In hun logo ziet U “U BIQUE” wat “Overal” betekent. Een tekst die ook Keizer Nero op wat munten liet slaan, en zoals U weet heeft hij een bepaalde reputatie op het gebied van “goedmoedigheid”.

Het CFR verlangde in 1949 een “*information-propaganda-cultural program*” waardoor “De volkeren in het buitenland er zich ervan laten overtuigen dat hun motieven goed zijn”⁽³³⁾ Een jaar later nam in Europa - in het bijzonder Duitsland - de tot dit doel opgezette *Kongress für Kulturelle Freiheit* dit overeenkomstig voor de vorming van de publieke opinie op zich.⁽³⁴⁾ Omdat na de ineenstorting van de Sovjetunie de ideologie van een ‘Strijd tegen het Communisme’ geen bijzonder mogelijkheden meer te bieden had om de imperialistische motieven te verhullen, moesten deze imperialistische motieven, nu versterkt door een propagandistische vertoning, als een ‘moreel idealisme’ van de USA versierd worden. Daarbij verklaarden de USA een ‘imperium’ en een wereldwijde supermacht te zijn ⁽³⁵⁾ met een macht - aldus politiek strateeg en echtgenoot van Victoria Jane Nuland (“Fuck the EU”) - **Robert Kagan** - “die veel groter is dan dat ooit een staat na het Romeinse wereldrijk had”

(32) Laurence Shoup (2015). *Wall Street's Think Tank: The Council on Foreign Relations and the Empire of Neoliberal Geopolitics*, 1976-2014. New York: Monthly Review Press.

(33) Lester Markel (1949). *Public Opinion and Foreign Policy*. Council of Foreign Relations. New York: Harper & Brothers.

(34) Het door de CIA gefinancierde en georganiseerde congres „*Kongress für kulturelle Freiheit*“ („*Congress for Cultural Freedom*“ CCF) vormde van 1950 tot de 70er jaren het kernstuk van een propagandacampagne, diende er voor de West Europese publieke opinie aan de ‘*American Way of Life*’ en op de US-wereldvisie te laten aansluiten en ze van de principiële ‘goedmoedigheid’ van de USA te overtuigen. Daarvoor bediende het zich van een wijd en zijd verbreid netwerk van journalisten, intellectuelen, wetenschappers, politici, geheimeidienstmedewerkers, en economen. Saunders schrijft in zijn standaardwerk over de CCF: “Of het aanstond of niet, of ze zich er van bewust waren of niet: Er

waren na de oorlog in Europa weinig schrijvers, dichters, kunstenaars, historici, natuurwetenschappers of critici waarvan de namen niet op de één of andere manier met dit geheime project in verband gebracht konden worden. Ongehinderd en niet ontdekt kon Amerika’s spionagenetwerk in het westen meer dan 20 jaar een hoogst geraffineerde en sterk gesubsidieerde culturele slag leveren - een slag voor het westen en dat met name voor de vrijheid van mening” Francis Stonor Saunders (2001). *Wer die Zeche zahlt ...: Der CIA und die Kultur im Kalten Krieg*. München: Siedler.

(35) Zie b.v.. Samuel P. Huntington (1999). “The Lonely Superpower. *Foreign Affairs*, 78: „The United States, of course, is the sole state with preeminence in every domain of power – economic, military, diplomatic, ideological, technological, and cultural – with the reach and capabilities to promote its interests in virtually every part of the world. There is now only one superpower.” of Karl Rove, die tot de belangrijkste adviseurs van George W. Bush behoorde: „Wij zijn nu een imperium en als wij handelen dan verschaffen wij ons onze eigen realiteit” “We’re an empire now, and when we act, we create our own reality. And while you’re studying that reality – judiciously,

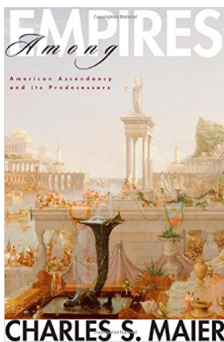
as you will – we'll act again, creating other new realities, which you can study too, and that's how things will sort out. We're history's actors...and you, all of you, will be left to just study what we do." <http://www.nytimes.com/2004/10/17/magazine/faith-certainty-and-the-presidency-of-george-w-bush.html>

En Joseph Nye stelde: "Sinds Rome heeft zich geen natie zo boven de anderen verheven" Voor anderen is de USA niet alleen een imperium; veel meer is zij - volgens << **Charles Krauthammer** - een "uniek goedaardig imperium; dat is niet alleen maar eigenroem, het is een feit" (36) Bill Clinton (28 april 1996) noemde de USA "*world's greatest force for peace and freedom*". Barack Obama 8 april 2007) drukte zijn exceptionele overtuigingen met de woorden uit:

"*this country is still the last best hope on earth.*" En Hillary Clinton 25 juli 2016 noemde de USA "het grootste land dat ooit in de geschiedenis op de aarde is ontstaan" / "*the greatest country that has ever been created on the face of the earth for all of history*". (ook bescheidenheid heeft een naam) Dit zijn geen op zichzelf staande geluiden, maar ze drukken ideologische kernovertuigingen van de US-Amerikaanse identiteit uit. (37)

In de vanzelfsprekende zelfomschrijvingen bevindt zich steeds weer het Romeinse Rijk en het "Pax Romana" als uitgangspunt. (38) Om zo'n vergelijking (39) te begrijpen moet men zich voorstellen dat het Latijnse woord "pax" in het verband 'Pax Romana' niet simpel "vrede" betekent maar een door geweld voortgebrachte orde, die een overweldigend sterkere natie bij zwakkere naties afdwingt. In moderne imperialistische retoriek wordt deze vorm van een 'vrede' als "veilig stellen van de stabiliteit" genoemd.(40) De ideologie van een 'welwillende hegemonie' als de USA vindt haar tegenhanger in het doel van *Pax Americana*.

(36) Krauthammer spreekt, als de andere leden van de US-elite, terecht van 'imperium'.

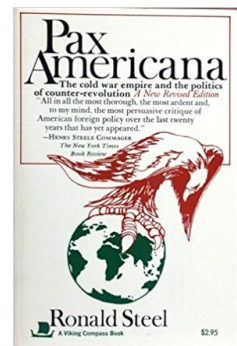
De vraag: "*whether it makes sense to call the United States an empire or a hegemon*", wordt ook onderzocht door **Charles S. Maier** (2006). *Among Empires: American Ascendancy and its Predecessors*. Harvard University Press. Het verschil ligt volgens hem daarin, "that an empire will punish defectors from its control, while a hegemon will do no more than rely on common interests and moral suasion (dat een rijk de overlopers buiten zijn controle zal straffen, terwijl een hegemoniale macht niet meer zal doen dan vertrouwen op gemeenschappelijke belangen en morele overreding) (S. 64). In die zin is de USA als Imperium en niet simpel als Hegemoniale- macht te beschouwen.

(37) De vooraanstaande US-Amerikaanse historicus Richard Hofstadter schrijft reeds in de historische aanvang "*it had been our fate as a nation not to have ideologies but to be one.*" (het was ons lot als natie om geen ideologieën te hebben, maar om er één te zijn) Richard Hofstadter (1963). *Anti-intellectualism in American Life*. New York: Knopf. (S. 43)

(38) De US-historicus Ronald Steel liet zich in zijn in 1967 verschenen invloedrijke boek "Pax Americana" ook door de Vietnamoorlog niet van zijn opvatting afbrengen van een "goedmoedig imperialisme van Pax Americana" die gekarakteriseerd wordt door "empire-building for noble ends rather than for such base motives as profit and influence". ("rijk bouwen voor nobele doeleinden in plaats van voor zulke basismotieven als winst en invloed") .

(39) Voor zo'n vergelijk zie dan b.v. Ali Parchami (2009). *Hegemonic Peace and Empire: The Pax Romana, Britannica and Americana*. London: Routledge.

(40) Zie als typisch voorbeeld als Condoleezza Rice (januari 2000): "America's military power must be secure because the United States is the only guarantor of global peace and stability." ("De militaire macht van Amerika moet veilig zijn, omdat de Verenigde Staten als enige garant staat voor wereldwijde vrede en stabiliteit".)

Als het Romeinse Rijk dan zo belangrijk is dan moeten we ook weten wat dat toen voorstelde. Laat men de retoriek over een moreel idealisme en een ‘welwillende hegemonie’ als een legitimatie-retoriek voor wat het is, dan blijft - hier net zo als in andere gevallen - de vraag naar de feitelijke drijfveren van de imperialistische buitenlandse politiek. Voor de USA heeft (Chef planning ministerie van BuZa 1948) **George F. Kennan**, één der briljantste Amerikaanse politiek strategen en woordvoerder voor de zgn “realistische school” uitgesproken waarover het gaat:

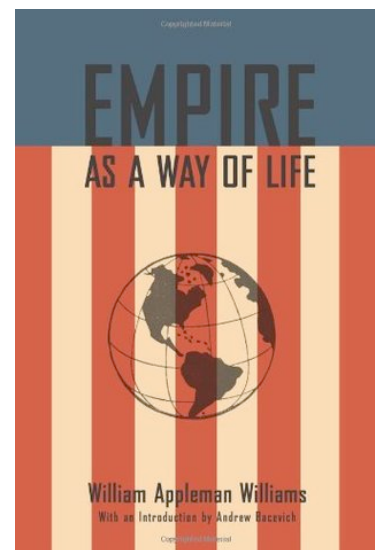

“We bezitten ongeveer 50% van de rijkdommen van deze wereld, en tellen slechts 4,6% van zijn bevolking... Onze eigenlijke opgave in de komende tijd bestaat daarin een vorm van relaties te vinden die het ons toestaat dit welvaartsverschil zonder serieus verlies van onze nationale veiligheid te behouden. Om dat te bereiken zullen we van alle sentimenten en dagdromerijen moeten afzien, en we zullen onze aandacht op onze eigen nationale voornemens moeten concentreren. (en dat betekent: *Geweld, geweld en nogmaals geweld*) We mogen onszelf niet wijsmaken dat wij ons thans de luxe van onbaatzuchtigheid en wereldverbetering kunnen permitteren (....) We moeten ophouden over vage - inzake het Verre Oosten - onrealistische doelen als mensenrechten, opkrikken van levensstandaard en democratisering te praten. De dag is niet ver weg wanneer onze acties moeten worden geleid door nuchter machtsdenken. Hoe minder we dan door idealistische parolen gehinderd worden, des te beter.”⁽⁴¹⁾

Tot zover George Kennan zijn machtspolitieke analyse.⁽⁴²⁾ Omdat andere naties op de één of andere manier niet vrijwillig bereid zijn de kosten voor de handhaving van de welvaart van de USA op te brengen moet men “van alle sentimenten en dagdromerijen afzien”⁽⁴³⁾

De gerenommeerde US-Amerikaanse sociaal-historicus William A. Williams legt de daadwerkelijke oorzaak van de imperialistische politiek bloot: “De drijfveer van dit imperium was, is en blijft steeds de onwil om op basis van eigen middelen te leven”.⁽⁴⁴⁾

Tegenover de aantallen die Kennan noemt heeft zich tot op heden heeft zich de situatie noch een keer extreem versterkt.

(41) George F. Kennan, Memo PPS23 an 28. februari 1948, vrijgegeven op 17 Juni 1974

(42) Natuurlijk is zo'n realpolitieke analyse van de feitelijke drijvende krachten van imperialistische inspanningen het volk niet aan te rekenen. Vanwege onze natuurlijke morele sentimenten kan dit aanleiding geven tot verontwaardiging. Daarom houdt men tegenover het volk liever de ideologische raamvertelling van het welwillende imperium overeind. B.v. Barack Obama: "Dat maakt deel uit van wat ons speciaal maakt als Amerikanen. In tegenstelling tot de oude rijken, maken wij deze offers niet voor territorium of voor hulpbronnen. We doen het omdat het goed is. Er is geen completere uitdrukking van Amerikaanse steun voor zelfbeschikking dan dat we Irak aan het volk hebben overgelaten. Dat zegt iets over wie we zijn. <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011/12/14/remarks-president-and-first-lady-end-war-iraq> Charles S. Maier stelt in *Among Empires* terecht vast: "Huichelarij is het eerbetoon dat imperialisme betaalt aan de democratie".

(43) Hoe zo'n afzien van "sentimenten" er in de realiteit uitziet wordt uitgelegd o.a. in: Noam Chomsky (2017). *Hegemonie oder Untergang: Amerikas Streben nach Weltherrschaft*. Frankfurt: Nomen. Walter Nugent (2008). *Habits of Empire: A History of American Expansion*. New York: Knopf. William Blum (2004) *Killing Hope. U.S. Military and C.I.A Interventions since World War II*. Monroe: Common Courage Press. Michael McClintock (1992). *Instruments of Statecraft: U.S. Guerilla Warfare, Counter-Insurgency, Counter-Terrorism* New York: Pantheon Books.

(44) William A. Williams (1980). *Empire as a Way of Life: An Essay on the Causes and Character of America's Present Predicament, Along With a Few Thoughts About an Alternative*. Oxford University Press – Duits: (1997). *Der Welt Gesetz und Freiheit geben. Amerikas Sendungsglaube und imperiale Politik*. Hamburg: Junius.

De Scientific American noemde in 2012 de volgende cijfers:

In de USA woont minder dan 5 % van de wereldbevolking maar ze gebruiken:

33 % van het wereld-papierverbruik

23 % van de steenkool

27% van de aluminiumproductie

19 % van de koperproductie

Ons verbruik per capita van energie, metalen, mineralen, bosbouwproducten, vis, graan en drinkwater laat het totaalverbruik van alle mensen in de derde wereld verbleken. De Amerikanen produceren 50 % van alle vuilnis op deze aarde.

De zgn "Ecologische voetafdruk" (in '40-'45 werd dat "Lebensraum" genoemd) - derhalve de oppervlakte op de aarde die nodig is om de levensstijl en levensstandaard van een mens duurzaam mogelijk te maken - bedraagt voor de USA 8 gha ("globale hectare" derhalve een oppervlakte van 1 gha wereldwijd doorsnee biologische productiviteit). Duitsland staat met 5 gha er weinig beter voor en neemt in het internationale vergelijk een toppositie in.⁽⁴⁵⁾ In zoverre moet ook de Duitse levensstijl aan de 'Derde Wereld' verklaard worden. In zoverre is het natuurlijk nodig dat Duitsland (en NL) weer meer verantwoordelijkheid op zich nemen en een bijdrage in de "stabilisering" moeten leveren. Een verhoging van de bewapeningsuitgaven, oostwaartse uitbreiding van de NATO, bereidheid het leger in te zetten alsmede een consequente militarisering van de EU zijn hiervoor de onvermijdelijke stappen.⁽⁴⁶⁾

Noord-Amerika	7,9 hectare		Verenigde Arabische Emiraten	10,7 hectare
Europa	4,7 hectare		Verenigde Staten	8,0 hectare
Oceanië	5,4 hectare		België	8,0 hectare
Wereld	2,7 hectare		Nederland	6,2 hectare
Azië	1,8 hectare		Hongarije	3,0 hectare
Latijns-Amerika en Caraïben	2,6 hectare		Turkije	2,7 hectare
Beschikbare biocapaciteit	1,8 hectare		Brazilië	2,9 hectare
Afrika	1,4 hectare		China	2,2 hectare
Duitsland	5,4 hectare		Algerije	1,6 hectare
			Kenia	1,1 hectare
			India	0,9 hectare

Full Spectrum Dominance

Dat de VS een "uniek goedaardig imperium" is, blijkt ook uit tal van andere indicatoren. Allereerst natuurlijk in de Amerikaanse bewapeningsuitgaven, die overeenkomt met de bewapeninguitgaven van alle andere naties te samen.

Deze gigantische uitgaven zijn nodig om de door de USA geclaimde "*Full Spectrum Dominance*" veilig te stellen, dus controle over het land, alle zeeën, het luchtruim, het heelal, het internet en alle belangrijke hulpbronnen.⁽⁴⁷⁾ Ook de uitgaven voor controle over de publieke opinie door eerst „*our ability to shape world opinion*” (Ons vermogen om de wereldopinie vorm te geven)(Barack Obama 28-05-2014) veilig te stellen overtreffen de uitgaven van alle staten te samen.

(45) <http://www.wwf.de/living-planet-report/>

(46) Binnen de machts- en functie-elites is het min of meer vanzelfsprekend dat economische oorlogen in de zogenaamde Derde Wereld - in de traditie van het kanonneerboten-beleid van koloniale maritieme machten - vereist kunnen zijn om "vrije handelsroutes en de levering van grondstoffen" veilig te stellen. Defensiebeleid 2011

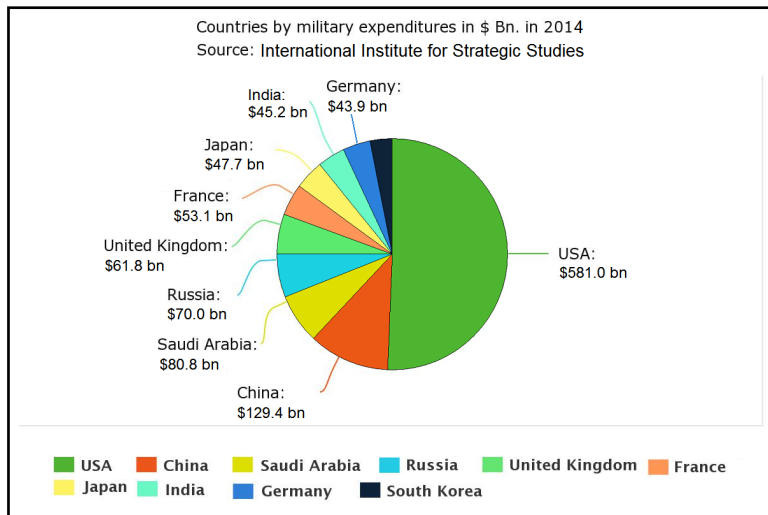
https://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/start/sicherheitspolitik/angebote/dokumente/verteidigungspolitische_richtlinien/

(47) De toenmalige SPD minister van Defensie Peter Struck verklaarde in 2002: "De veiligheid van de Bondsrepubliek Duitsland wordt ook vandaag verdedigd in de Hindu Kush." En in 2010 was de toenmalige federale president Horst Köhler het eens met de beoordeling dat "in geval van nood militaire interventie noodzakelijk is om onze belangen te beschermen." Natuurlijk was deze openheid onredelijk voor het volk, omdat het daaruit de juiste conclusies kon trekken en tot het ontslag van Köhler leidde.

Zoals in het ministerie van defensie van de USA op 30-05 2000 gepubliceerde strategienota "Joint Vision 2020" het formuleert <http://archive.defense.gov/news/newsarticle.aspx?id=45289>

De "unieke goedheid" van de Verenigde Staten komt ook tot uiting in de activiteiten van tientallen inlichtingendiensten die wereldwijd actief zijn. De New York Times rapporteerde in 2014 over een geheim CIA-rapport over de steun van de CIA aan terroristen gedurende de laatste zes decennia alsmede de moorden en aanslagen die gepleegd zijn door de CIA.⁽⁴⁸⁾ Noam Chomsky zei kort en bondig dat men uit dit rapport kan concluderen dat de USA een toonaangevende terroristische staat is, te beoordelen met de criteria die zij zelf hebben gebruikt om een terroristische staat te definiëren.⁽⁴⁹⁾

Amerikaanse troepen of ander militair personeel zijn actief in 160 landen. De USA controleert, volgens George Friedman, invloedrijk politiek adviseur en oprichter van de denktank STRATFOR in 2015, alle oceanen van de wereld, wat nog nooit eerder de macht ter wereld bereikt heeft. Dit heeft volgens Friedman het voordeel, dat de USA andere landen zou kunnen binnenvallen, maar zij niet met hen, wat een mooie situatie is.⁽⁵⁰⁾

Deze "mooie situatie" berust daarop dat de USA over 800 militaire bases in ongeveer 80 landen beschikken. Groot Brittannië heeft er 7, Frankrijk 5 in voormalige koloniën, Rusland 8 in voormalige Sovjetrepublieken en 1 in Syrië ⁽⁵¹⁾ De USA beschikt dus over ongeveer 95% van alle wereldwijde militaire bases met een gezamenlijk kostenplaatje van 150 miljard US\$/jaar. ⁽⁵²⁾

(48) <https://www.nytimes.com/2014/10/15/us/politics/cia-study-says-arming-rebels-seldom-works.html> Zie ook b.v.:

Douglas Valentine (2017). *The CIA as Organized Crime: How Illegal Operations Corrupt America and the World*. Atlanta: Clarity Press.
Chalmers Johnson (2004). *The Sorrows of Empire: Militarism, Secrecy, and the End of the Republic*. New York: Henry Holt.

(49) <http://www.truth-out.org/news/item/27201-the-leading-terrorist-state>

(50) George Friedman (STRATFOR), 5. April 2015, *Chicago Council on Global Affairs*

(51) https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Russian_military_bases_abroad

(52) Voor US-Militärbasen zie:

Nick Turse (2017). Special Ops, Shadow Wars, and the Golden Age of the Gray Zone. TomDispatch.com. <http://www.tomdispatch.com/post/176227/>

David Vine (2015). The United States Probably Has More Foreign Military Bases Than Any Other People, Nation, or Empire in History, *The Nation*, September 14.
<https://www.thenation.com/article/the-united-states-probably-has-more-foreign-military-bases-than-any-other-people-nation-or-empire-in-history/>

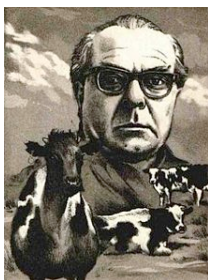
David Vine (2015). *Base Nation: How U.S. Military Bases Abroad Harm America and the World*. New York: Henry Holt.

Om stabiliteit te waarborgen, is het noodzakelijk om andere grootmachten te omsingelen die tot dusverre zijn ontsnapt aan de Amerikaanse controle middels een 'veiligheidsring' van militaire bases. Rusland is altijd een speciaal land geweest voor de USA. Het object van verlangen en de Jeltsin-periode (53) had hun enorme hoop gegeven op een economische en politieke inval. Omdat deze hoop onder het volgende presidentschap van Poetin

vervlogen was, moest de USA op andere manieren proberen dat doel te bereiken. Verwante inspanningen worden ook weerspiegeld in het groeiende aantal Amerikaanse militaire bases dat door de USA werd opgezet voor 'vredeshandhaving' en het terugdringen van 'Russische agressie'.

Reeds in 1957 stelde schrijver / auteur Arno Schmidt (1914-1979) de vraag: “Wie heeft wie omsingeld?!”

"Het antwoord laat zich gemakkelijk raden als we een blik werpen op de wereldkaart. - Eén blik op de wereldkaart is genoeg: want daar zoekt men tevergeefs naar de dreigende Sovjet-bases in Bermuda, in Cuba, in Mexico, Alaska, Canada Groenland - maar men vindt Amerikanen, van Noorwegen, de Bondsrepubliek, Griekenland, Turkije en Pakistan tot aan de Koerilen! (Maar de 'absolute meerderheid' van het West-Duitse volk wenste deze oriëntatie op het Wilde Westen: Het zij zo: maar dan klaagt niemand later, wanneer het weer opnieuw gebeurt!)". (54)

Reeds in de jaren vijftig was de diepgaande indoctrinatie van een 'Goedwillende Imperium' verankerd in onze hoofden. In de tussentijd is het niet langer herkenbaar in het publieke bewustzijn als indoctrinatie. Het is een vanzelfsprekendheid geworden, die nauwelijks meer door feiten kan worden gecorrigeerd. Kijkend naar de wereldkaart kunnen krantenlezers die hun beeld van de

politieke realiteit uit **DER SPIEGEL**, de **Süddeutsche Zeitung**, uit de **Frankfurter Allgemeine** of de **taz** betrekken en zullen bij een blik op de wereldkaart mogelijk zeggen dat ze duidelijk kunnen zien hoe agressief Rusland hun grenzen aan rand van het het netwerk van Amerikaanse bases heeft gebracht.

(53) Boris Jeltsin, Ruslands eerste president van 1991 tot 1999, opende Rusland, met de welbekende gevolgen van roofdier-kapitalisme en een plundering door oligarchen en westerse bedrijven. Een dergelijke "hervormingskoers" kwam precies overeen met de ideeën van de USA en de EU over "democratisering". De hervorming van Jeltsin in 1996 werd daarom grotendeels georganiseerd door de USA. Zoals SPIEGEL (15 juli 1996) berichtte: "Amerikanen hadden de verkiezingscampagne van Boris Jeltsin georganiseerd. Pas na zijn overwinning presenteerde het Amerikaanse tijdschrift Time alle details van de buitenlandse bemoeienis met de interne aangelegenheden van Rusland."

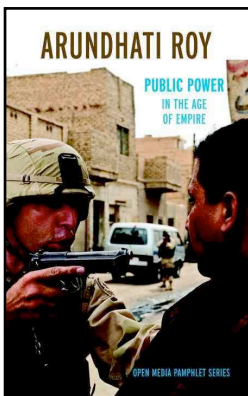
(54) Arno Schmidt (1958). *Deutsches Elend. 13 Erklärungen zur Lage der Nation*. Zürich: Haffmans.

Als het om een zaak gaat die Hillary Clinton en veel van de Amerikaanse machtselite zoals de Duitse leidende media (55) aan het hart lijkt te liggen, zal Europa het nucleaire slachtoffer zijn, maar in hun goedheid is de VS graag bereid dit offer te brengen.

NGO's en de seculaire missionarissen van de Westerse Politiek Correcten

De wereldwijde claim op hegemonie van de USA, zoals uitgedrukt in de doctrine van de '*full-spectrum dominantie*', wordt niet alleen veilig gesteld door *Hard-Power*-technieken, maar ook - in onevenredig groeiende proporties - door *Soft-Power*-technieken. Deze technieken van opiniebeheer, democratie-management en oproer- en participatie-management, waarin de afgelopen decennia enorme sommen geld zijn geïnvesteerd, zijn in hun ontwikkeling en toepassing zo verfijnd dat ze niet of nauwelijks bij het publiek opvallen als gerichte manipulatietechnieken.

Een toenemend belangrijker wordende bijdrage bij de controle over de publieke opinie leveren de zgn. Niet-Regerings-Organisaties (Non-Gouvernemental Organizations = NGO's of Civil Society Organizations = CSO's). Een bijzondere politieke rol spelen de NGO's die direct of indirect door de machtselite gefinancierd en georganiseerd worden en eigenlijk als *fake* NGO's betiteld moeten worden.(56) Ze dienen er vooral voor om de deelname-behoefte (de handen uit de mouw willen steken) van de burgers op te pikken en in die banen te leiden die conform de belangen van de heersende elite zijn. Op die manier kunnen ze bijvoorbeeld tot een gewenste 'systeemwisseling' in andere staten bijdragen of in eigen land de aandacht van de bevolking voor de dieperliggende maatschappelijke problemen afleiden naar geëigend nep-doel als symptoombestrijding.

Dit is des te beter naarmate de politieke functies van dergelijke NGO's in de context van hegemoniale Amerikaanse belangen worden verdoezeld door het maatschappelijk middenveld of filantropische doelen of andere vormen van politieke en sociale hulpbereidheid. Ook hier hebben *Soft-Power*-technieken zich als zeer effectief bewezen omdat aan de politieke rol van de NGO's in de publieke discussie nauwelijks aandacht wordt besteed. (57) Arundhati Roy waarschuwde destijds indringend voor een "NGO-isering van het verzet".(58)

(55) Het gebrek aan terughoudendheid waarmee de Duitse (ook NL) leidende media de transatlantische elites hebben gediend en de ideologische obsessie waarmee ze ons tegen Rusland ophitsen, hebben de afgelopen jaren een nieuw hoogtepunt bereikt. Maar anti-Rusland-isme is in de Duitse leidende media altijd diep geworteld geweest. Al in 2009 verklaarde Michail Gorbatsjov met betrekking tot de Russische berichtgeving over Deutschlandfunk (14.5.2009): "De Duitse pers is überhaupt de meest kwaadaardige." http://www.deutschlandfunk.de/michail-gorbatschow-im-jahr-2009-die-deutsche-presse-ist.694.de.html?dram:article_id=67142

(56) In tegenstelling hiermee zijn er natuurlijk onelbare NGO's die een belangrijk instrument voor een "globalisering van onderaf" vormen. Zie hiervoor b.v.

Alt Vater, E., & Brunnengraber, A. (2002). *NGOs im Spannungsfeld von Lobbyarbeit und öffentlichem Protest. Aus Politik und Zeitgeschichte*, 52, 6-14.

(57) Zie hiervoor b.v. Joan Roelofs (2003). *Foundations and Public Policy: The Mask of Pluralism*. Albany, NY: State University of New York Press.

(58) Arundhati Roy (2003). *Public Power in the Age of Empire*. Seven Stories Press.

Tal van NGO's, zoals de *Open Society Foundations* van George Soros, *Chatham House*, of het *Foreign Policy Initiative*, een neoconservatieve *denktank*, die onder de dekmantel van bevordering van "Democratie en mensenrechten" economische en politieke belangen van verschillende groepen onder de machtselite vertegenwoordigen, zijn ze financieel zeer krachtig, hebben immense politieke invloed en zijn niemand anders dan hun geldgevers verantwoording verschuldigd. Een prominent voorbeeld is de *Bill & Melinda Gates Foundation*, de financieel sterkste van de wereld. In hun zelfbeschrijving: "ongeduldige optimisten die er aan werken om ongerechtigheid te bestrijden". Achter dergelijke filantropische retoriek is het echter vaak mogelijk om specifieke economische belangen te identificeren, evenals afhankelijkheden van subsidies van de staat en de particuliere sector. Dergelijke *fake*-NGO's zijn op gepaste wijze inzetbaar om op een praktisch onzichtbare manier economische macht in politieke macht te transformeren. Daardoor kunnen deze - zonder dat hun politieke invloed zichtbaar is en verantwoordelijk te zijn - een wezenlijke bijdrage leveren voor het veiligstellen van de status quo van de machtselite en een soort globaal veiligheidsnetwerk voor de respectievelijke machtselite vormen. Juist deze NGO's zijn het die veranderings- en verontwaardigingsenergie van de bevolking afleiden naar andere thema's waardoor de machtscentra buiten schot blijven.

Rusland is sinds het instorten van de Sovjetunie en de inspanningen van de USA om een gepaste 'systeemwisseling' in Rusland te realiseren een bevoorrecht werkterrein voor de door de USA verlangde NGO's. Met de "Russian Democracy Act of 2002" intervenueerde de USA geheel officieel in de binnenlandse aangelegenheden van Rusland en verlangde 65.000 NGO's in Rusland.⁽⁵⁹⁾ Tot dan toe hadden ze inmiddels - vooral via de "Agency for International Development"(USAID) - meer dan \$ 20 miljard in de bevordering van de "vrije markt" in Rusland gestoken. Deze interventies werden natuurlijk wederom door een onbaatzuchtige welwillendheid gedragen en diende ter bevordering van "democratie, Good Governance en Anti-Corrupte-programma's in de Russische Federatie, om de democratische regering / de civiele samenleving en de onafhankelijke media in dit land te bevorderen en te versterken".⁽⁶⁰⁾

(59) Deze Soft-Power-technieken voor het teweeg brengen van een "System Change" in Rusland staan in het verlengde van de tijdens de Koude Oorlog ontwikkelde technieken van een "Western Cultural Infiltration" (Hixson) van de Sovjetunie. Zie hiervoor

Walter L. Hixson (1998). *Parting the Curtain: Propaganda, Culture, and the Cold War*. New York: Palgrave. Lowell H. Schwartz (2009). *Political Warfare against the Kremlin. US and British Propaganda Policy at the Beginning of the Cold War*. New York: Palgrave.

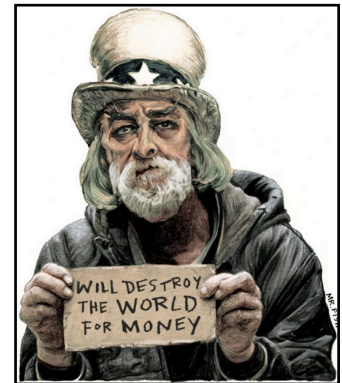
(60) „to expand democracy, good governance, and anti-corruption programs in the Russian Federation in order to promote and strengthen democratic government and civil society and independent media in that country.” <https://www.congress.gov/bill/107th-congress/house-bill/2121/text/enr>

Hieraan moet worden toegevoegd dat met 'democratie' de 'Amerikaanse democratie' wordt bedoeld, dus een vorm van democratie die wordt gekenmerkt door regelmatige verkiezingen en in het andere geval de economische en politieke belangen van de US-machtse elite niet benadeeld worden.⁽⁶¹⁾ Zoals altijd volstaan ook hier eenvoudige symmetrische overwegingen om het ideologische gehalte van dergelijke democratische retoriek bloot te leggen: Stelt U zich de reactie van de USA voor

als Rusland zo; 500 NGO's in de USA opgezet had voor het bevorderen van "programma's voor democratie, Good Governance en corruptiebestrijding" Het Witte huis zou te klein zijn.

De voorstelling dat de USA een 'goedmoedig imperium' is en deze goedmoedigheid uitdrukt in de bevordering van de wereldwijde 'Amerikaanse Democratie' behoort tot de meest succesvolle diepte-indoctrinatie in de geschiedenis. Ze wordt praktisch stilzwijgend en als een soort vanzelfsprekendheid bij de interpretatie van de buitenlandse politieke activiteiten van de USA als uitgangspunt gezien en is daarmee als ideologie simpelweg niet meer herkenbaar.

“Representatieve Democratie” als middel tot het verhinderen van democratie.

Een volgend voorbeeld van een succesvolle, dus bijna onzichtbare diepte-indoctrinatie is de overtuiging dat de regeringsvorm van een representatieve democratie ⁽⁶²⁾ de beste of ten minste de enige realiseerbare belichaming van het democratische concept is. Deze soort van diepte-indoctrinatie staat direct in relatie tot de bovengenoemde ideologie van een “Amerikaanse Democratie”. Ten gevolge van deze diepte-indoctrinatie zijn democratie-modellen

die zich fundamenteel van de hedendaagse heersende vormen van representatieve democratie afwijken in publieke discussie ruimte praktisch onzichtbaar gemaakt. Zowaar worden in de politieke retoriek de hedendaagse vormen van representatieve democratie in een historische samenhang met de oorspronkelijke basisgedachte over democratie gezet zoals het oude Athene geïmplementeerd wordt. Daadwerkelijk heeft het daarmee weinig gemeenschappelijk. De Atheense vorm van democratie was een participatieve democratie. Deze was, aldus << **Mose Finley**, “in de meest letterlijke zin een ‘regering door het volk’”.⁽⁶³⁾

(61) Deze vorm van “democratisering” door de USA in de vorm van massale beïnvloeding van verkiezingen beperkte en beperkt zich niet alleen tot “rivaliserende” staten als Rusland. De USA mengden en mengen zich middels verdeckte operaties ook massaal in verkiezingen van “bevreemde” landen. In het bijzonder werd in Griekenland, Italië, Frankrijk en Duitsland in de naoorlogse tijd er steeds voor gezorgd dat stembusuitslagen een “Amerikaanse Democratie” bevorderde, Zie hiervoor b.v. Noam Chomsky (1992). *Deterring Democracy*. London: Vintage.

(62) Voor de algemene historische achtergrond van democratie-modellen zie b.v. Richard Saage (2005). *Demokratiethorien. Historischer Prozess – Theoretische Entwicklung – Soziotechnische Bedingungen: Eine Einführung*. Wiesbaden: Verlag für Sozialwissenschaften.

(63) Voor het idee en praktijk van de democratie in Griekenland tijdens het oude Athene zie b.v. Wilfried Nippel (2008). *Antike oder moderne Freiheit? Die Begründung der Demokratie in Athen und in der Neuzeit*. Frankfurt: Fischer. Moses Finley (1973). *Antike und moderne Demokratie*. Stuttgart: Reclam

Over zo'n vorm van volksbestuur geldt echter, daarover waren en zijn de elite van de oudheid het tot op heden met elkaar eens, dat die -hoe dan ook - vermeden moet worden. Nog tot midden de 19de eeuw werd 'democratie' - en daarmee werd de participatieve democratie uit de oudheid bedoeld - als heerschappij van het gepeupel neergezet.⁽⁶⁴⁾ Ook de stichters van de USA deelden deze diepe afkeer tegen het volk en alles wat democratisch was. Zij wensten een republiek maar geen democratie, waarbij ze het wezenlijke verschil tussen republiek en democratie daarin zagen dat in een republiek de uitoefening

van de macht op een beperkt aantal burgers is overgedragen die door de overigen gekozen werden. Zowaar ging het de stichters van de USA deels daarom, om middels regelmatige en vrije verkiezingen een gelegitimeerde regeringsvorm te verschaffen die - in de woorden van **Abraham Lincoln** >> - een „Government of the people, by the people, for the people“ is. Door hun diepe wantrouwen tegenover het volk wilden ze echter de invloed van het volk op de wetgevende administratie op een gepaste manier nauw begrenzen, waarmee niet in een 'meerderheidsdemocratie' de status van de elite - en daarmee verbonden individuele vrijheden en in het bijzonder de eigendomsrechten - in gevaar kunnen komen.⁽⁶⁵⁾ Voor dit doel creëerden ze een nieuw systeem van representatie (en ook de scheiding van machten) waarvoor Alexander Hamilton in 1777 voor het eerst de term 'representatieve democratie' introduceerde. Met het principe van parlementaire representatie zou voor de maatschappelijke machtsuitoefening een mechanisme van consensus gecreëerd worden die twee doelen verenigt. Aan de ene kant was dit bedoeld om te voldoen aan de behoefte van het volk wat betreft een volksregering. Tegelijkertijd werd zo'n representatiemechanisme, volgens de

Amerikaanse sociaal historicus **Ellen Meiksins Wood**, 'begrepen als een manier om de mensen buiten de politiek te houden' en 'een bezittende oligarchie met de steun van de massa's middels verkiezingen aan de macht' te houden". Dit vereiste een "nieuwe definitie van de democratie" die de dubbelzinnigheden van een oligarchische benadering versluisde.⁽⁶⁶⁾ Het idee van "representatieve democratie" diende dus in beginsel als democratie-afweer.⁽⁶⁷⁾ Iedere representatieve democratie mondt uit in een oligarchie, die op zijn beurt in een feodaal systeem eindigt waar corruptie hoogtij viert. C. Wright Mills 1963:

Representatieve democratie is een systeem van georganiseerde onverantwoordelijkheid. Zelfs de verkiezingen zijn niet meer dan een theatraal toneelstuk.

De Amerikaanse grondwet werd het historische model van een elitetheorie van de democratie. De meest invloedrijke vorm dateert van **Joseph A. Schumpeter** (1883-1950), één van de belangrijkste economen van de 20e eeuw. Volgens Schumpeter moest een 'functionerende' democratie beperkt worden tot een rivaliserende verkiezing van de elite. Dus een elite-democratie. Tegen zo'n concept van overheersing was echter een breed spectrum van theoretici van democratie-theoretici, constitutie-rechtsgeleerden en politiek filosofen gekant dat het louter garanderen van een procedure van 'verkiezing' niet voldoende legitimiteit van macht en overheersing kon bieden.⁽⁶⁸⁾

(64) Zie hiervoor b.v. Jennifer T. Roberts (1994). *Athens on Trial*. Princeton University Press.

(65) Zie hiervoor:

Jennifer Nedelsky (1990). *The Madison Framework. Private Property and the Limits of American Constitutionalism*. University of Chicago Press. Helmut Rittstiege (1975). *Eigentum als Verfassungsproblem*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft.

(66) Ellen Meiksins Wood (2010). *Demokratie contra Kapitalismus*. Neuer ISP Verlag

(67) Hanna Fenichel Pitkin, de meest invloedrijkste representatie-deskundige schrijft: "Representation, at least as a political idea and practice, emerged only in the early modern period and had nothing at all to do with democracy."

Hanna F. Pitkin (2004), Representation and Democracy: Uneasy Alliance. *Scandinavian Political Studies*, 27, 335–342.

(68) zie z.B.:

Hannah Arendt (1963). *Über die Revolution*. München: Piper.

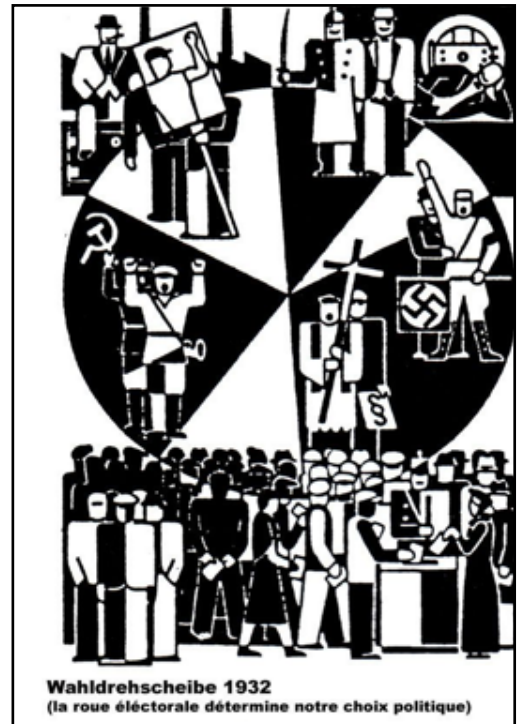
Bernard Manin (2007). *Kritik der repräsentativen Demokratie*. Berlin: Matthes & Seitz.

Ingeborg Maus (2011). *Über Volkssouveränität – Elemente einer Demokratietheorie*. Berlin: Suhrkamp.

De grote houtsnijder, politiek kunstenaar en maker van de moderne pictogrammen Gerd Arntz (1900-1988) presenteerde in 1932 met zijn houtsnede "Wahldrehscheibe" het probleem van een vorm van heerschappij waarin het democratische aandeel zich beperkt tot een competitieve keuze van functionele elites zinnebeeldig wordt uitgebeeld. De verkiezing kan slechts de schijf draaien, maar de elite blijven toch de baas. Wat ze ook kiezen, ze worden bedrogen.

Het idee om een heerschappij te legitimeren door een verkiezingsstrijd tussen leden van een nauwkeurig geselecteerde elite-groepen kan niet worden verzoend met het idee van 'democratie'. De basisgedachte van 'democratie' doelt op 'volkssoevereiniteit'. Dit betekent het recht van het volk om zichzelf op elk moment een grondwet te geven volgens hun eigen ideeën, evenals een onderwerping van de staatsapparaten onder de democratische wet. Daarnaast betekent het de mogelijkheid van een passende deelname, dat wil zeggen participatie, dus de burger als wezen van de gemeenschap. Het centrale element van dergelijke participatie is een democratische consensus-beslissing over alle kwesties die relevant zijn voor de gemeenschap. Verkiezingen of referenda kunnen daarbij bruikbare hulpmiddelen zijn. Reduceert men evenwel een democratische participatie in de essentie van de verkiezingen dan is dit in tegenspraak met het uitgangspunt van democratie, zoals die tijdens de Verlichting werd bevonden.

Verkiezingen zijn dus slechts een betrekkelijk klein aspect van democratische wilsvorming. Ze worden echter vaak benadrukt door de respectieve machtselites - waarbij ze cruciale elementen van het democratisch leidend beginsel verwaarlozen en negeren - omdat ze bijzonder geschikt zijn om een illusie van democratie en volkssoevereiniteit onder het volk te creëren. Met zo'n illusie laat zich de natuurlijke weerstand tegen een vreemdsoortig maatschappelijke bepaling verlammen. In oligarchische structuren, zoals belichaamd in een elitaire democratie, zijn verkiezingen niet de uitdrukking van volkssoevereiniteit. Veel meer is het een

instrument voor het veiligstellen van de heerschappij dat bijzonder geëigend is om behoefte voor verandering te neutraliseren en in de gewenste richting te sturen. Machtselites maken daardoor, ondanks hun fundamentele wantrouwen tegenover het volk, graag van verkiezingen gebruik om die met de daaraan verbonden maatschappelijke bevrediging te gebruiken. Dit geldt zelfs voor autocratische en autoritaire regeringsvormen. Benito Mussolini heeft een overeenkomstige houding tegenover verkiezingen onverbloemd uitgesproken, met name op 4 oktober 1922: "Iedereen kan kiezen, tot vervelens toe, tot ze er gek van worden."⁽⁶⁹⁾ Maar de verkiezingen zijn het meest NIET-interessantste deel van een democratie. "Als in een vraagstuk de belanghebbenden samen niet tot een oplossing kunnen komen..... ja dan pas komen verkiezingen als laatste middel aan bod.

(69) „Ma voti! Votiamo tutti fino alla noia e fino alla imbecillità!“ geciteerd naar: Angelo Tasca (1938). *La naissance du fascisme: l'Italie de 1918 à 1922*. Paris: Gallimard. dtsch: (1986). *Glauben, gehorchen, kämpfen: Aufstieg des Faschismus in Italien*. Wien: Promedia.

Tegenover een elite-democratie, zoals het zich thans uitdrukt in een representatieve democratie, is er een tal van zorgvuldig uitgewerkte alternatieven die dichterbij het uitgangspunt van democratie komen. Ze worden meestal onder steekwoorden als 'Participatieve Democratie', 'Radicale Democratie', 'Raden Democratie' e.a. uitgedrukt en in de passende lectuur

Onzichtbaar maken van alternatieve democratie-modellen	
Representatieve democratie Elite-democratie	participatieve democratie
Staat wordt bepaald door de maatschappij / markt	Staat wordt bepaald door de civiele maatschappij
Zelfbestemming voor individuen	Zelfbestemming voor politieke organisaties
Politiek als zekerheid van basisrechten en private belangen	Solidaire politiek voor het veiligstellen van het gemeenschappelijke belang
Negatieve rechten	Positieve rechten
Strijd om macht, verkiezingen als markt-beslissing	Verkiezingen als resultaat van publiek debat
Regering door elite voor het volk	Regering door het volk
Voorbeelden van niet-representatieve democratieën - Radendemocratie (bv. Anton Pannenkoek) - Participatieve democratie (bv. Peter Bachrach, Tom Bottomore, Carole Pateman) - Deliberatieve democratie (bv. James S. Fishkin, Jürgen Habermas) - "Inclusieve democratie" (Takis Fotopoulos)	

bediscussieerd. Merkwaardig is het dat deze democratie-modellen in de publieke discussie niet present zijn en daarmee zo goed als onzichtbaar zijn. Deze onzichtbaarheid van serieuze democratische alternatieven is wederom het gevolg van een decennia lange indoctrinatie waarbij de huidige vorm van 'Representatieve Democratie' niet alleen als de beste vorm van democratie wordt neergezet, maar ook dat deze vorm geen alternatieven heeft omdat ze de enig praktische realisering is van de basisgedachte van democratie (70)

Ook alternatieve modellen die dichterbij het leidende idee van democratie komen, zijn afhankelijk van vormen van representatie en de functionele elites. Voorafgaand aan dergelijke procedurele vragen zijn echter de inhoudelijke vragen van deelname, de ondergeschiktheid van de staatsapparaten onder democratisch recht, evenals kwesties van verantwoordelijkheid van, en verplichting van verantwoording afleggen door de gekozen volksvertegenwoordigers tegenover de gekozen representanten van het volk.

(70) Om serieus bezig te zijn met de basisgedachte van democratie stuit men gedwongen op diepgaande vragen zoals die binnen het bereik van de theorie rond de democratie bediscussieerd worden. Hiervoor is een specifieke lectuur rijkelijk voorhanden. De daarin opgedane inzichten vereisen een gepaste intellectuele uitleg waarmee deze in de publieke discussie komt en daarmee maatschappelijk werkzaam kunnen worden. Hier slechts 3 voorbeelden van boeken, die met onderscheidende afwegingen een dergelijke uitleg weergeven.

Daniela Dahn, een gerenomeerd auteur en in 1989 mede oprichtster van de DDR-oppositiegroep *Demokratischer Aufbruch* in haar schitterend en uitnodigend geschreven strijdblad van 2013 *Wir sind der Staat. Warum Volk sein nicht genügt*. Hamburg: Rowohlt, een radicale opvatting van democratie; In de traditie van de grote volksverlichters van de achttiende eeuw, presenteert het de kernproblemen van de democratie op een duidelijke en begrijpelijke manier en relateert ze aan ons politiek-sociaal heden.

Het boek van de prominente marxistische sociaal historicus Ellen Meiksins Wood (2010) *Democracy Against Capitalism*, New ISP Publishing House, traceert de conceptuele veranderingen in het begrip van de democratie van de oudheid tot de moderniteit in de context van een alomtvattende kritiek op het kapitalisme.

Sheldon Wolin, één van de meest vooraanstaande hedendaagse democratie-denkers en politiek filosofen, geeft een toegewijd overzicht van de grote spirituele kaart van de ontwikkeling van Democratie-modellen in zijn boek van 2004, *Politics and Vision: Continuity and Innovation in Western Political Thought*, Princeton University Press -

Door de indoctrinatie over het ontbreken van een alternatief voor de 'Representatieve Democratie' hebben wij in het maatschappelijke denken de eigenlijke oorspronkelijke drijfveren van deze vorm van Eliteheerschappij vergeten en zijn geheel niet meer in staat om te erkennen dat het idee van een 'Representatieve Democratie' juist als verdediging **tegen** de werkelijke

democratie is.⁽⁷¹⁾

Om de kritiek op deze vorm van eliteheerschappij te blokkeren in een democratische gedaante, bedienen de machts- en functionele elites zich opnieuw graag van een geschikte strategie van verankering van gedachtegebieden die maatschappelijk verworpen worden. Hiervoor is een nationalisme en racistisch nationalisme bijzonder geschikt. In het denken van het nationale recht wordt 'volk' niet gedefinieerd als 'demo's' - dat wil zeggen als een in principe heterogeen volk van zeer verschillende burgers - maar als 'ethnos', dat wil zeggen als een etnisch en cultureel homogene gemeenschap. Alleen als zo'n (fictief) 'lichaam van het volk' voldoende homogeen is, kan zijn (fictieve) gemeenschappelijke wil worden uitgedrukt door geschikte elites en daarmee politiek effectief worden. Bijgevolg kan het volk en hun gemeenschapswil zowel door een autoritaire leider als door een parlement worden vertegenwoordigd, zodat in deze zin "democratie" niet in contrast staat met dictatuur. Het valt gemakkelijk in te zien dat het recht van het volk en het rechtse populisme zich juist niet bezighouden met de vervulling van het democratische idee, maar met de afschaffing van de democratie in de zin van de Verlichting. De uit die houding voortkomende kritiek van het rechtspopulisme aan het adres van de 'representatieve democratie' wordt door de elite in hun verankeringsstrategie gebruikt om daarmee kritiek op de 'representatieve democratie' principieel tot een 'gedachtenspergebied' te verklaren.

(71) "We zijn zo gewend geraakt aan de formule 'representatieve democratie' zodat we meestal vergeten dat dit Amerikaanse idee een novum was. Hoe dan ook, in zijn federale vorm betekende dit dat wat tot nu toe als een *antithese* van democratische zelfbeschikking werd opgevat, nu niet alleen verenigbaar met, maar constitutief was voor de democratie: Niet de uitoefening van politieke macht, maar het *afstand* doen ervan; hun *overdracht* aan anderen, d. h. de vervreemding er van. (S219)

Ellen Meiksins Wood (2010). *Demokratie contra Kapitalismus*. Neuer ISP Verlag.

Dit wordt u.a. daarin herkenbaar dat de beslissingen van de door het electoraat gemachtigde personen in wezen worden bepaald door de voorkeuren van de lieden in de bovenste 1% van de inkomensverdeling, terwijl de voorkeuren van de lagere 50% praktisch geen invloed hebben op maatschappelijk relevante politieke beslissingen, zoals voor de VS in een empirische studie is gebleven: Gilens, M. & Page, BI (2014) Testing Theories of American Politics: Elites, Interest Groups, and Average Citizens. *Perspectives on Politics* 12, 564-581

De 'representatieve democratie' moet dus onschatbare voordelen bieden voor de machtselite als ze deze door een intensieve indoctrinatie als alternatief-loos neer te zetten en tegelijkertijd proberen de kritiek daarop te blokkeren. De 'representatieve democratie' was reeds in de oorsprong als elite-heerschappij bedacht. Een dergelijke eliteheerschappij werd gerechtvaardigd door het ideologische postulaat dat, volgens << **Alexander Hamilton en James**

Madison >> in 1788, "verkozen vertegenwoordigers" voldoende wijsheid bezitten om het algemeen welzijn voor de samenleving te zien en voldoende deugd hebben om dat te volgen" De realiteit ziet er iets anders uit: Het volk - volgens Ingeborg Maus - wordt in werkelijkheid door enkel de gevolmachtigden overheerst"(72) Het werkelijke centrum van de macht is en blijft voor het volk onzichtbaar.(73)

In het feodalisme daarentegen was het doel van de wil om te veranderen duidelijk herkenbaar. Daarmee had ook het politieke handelen een doel, en de sociale spanningen konden zich - vaak bloederig - in een revolutie ontladen. Zolang echter de eigenlijke centra van de macht onzichtbaar zijn kan de behoefte van het volk aan politieke verandering zich hooguit op afleidings-doelen richten en moeten daarmee in een politieke leegte terecht komen.(74) De 'representatieve democratie' heeft voor de eigenlijke centra van de macht het voordeel dat de gezamenlijke

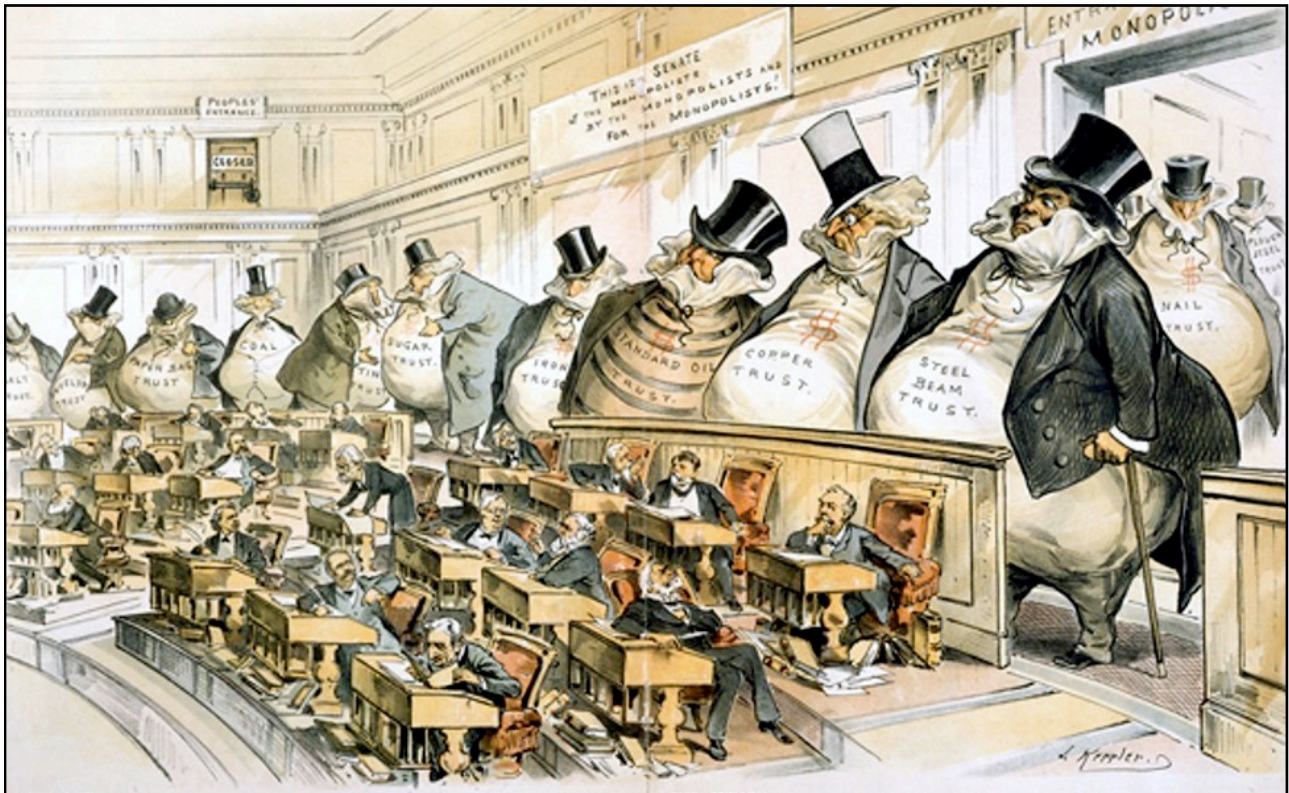
veranderingsenergie van het volk in een verkiezingscircuit van andere representanten uit een voorgeselecteerd spectrum verloren gaat. Binnen de huidige vormen van 'representatieve democratie' zijn er dus geen mechanismen waardoor een wil tot verandering politiek effectief kan worden. Juist daarom is 'representatieve democratie' een bijna perfecte bestuursvorm naar de regel van de machtselite; Het is een vorm van oligarchie, maar het lijkt voor het volk als een democratie.

(73) Al in 1919 uitte Max Weber zijn bezorgdheid dat een evenredige vertegenwoordiging met zijn op lijsten gebaseerde verkiezingen het Parlement een orgaan zou maken waarin die persoonlijkheden de toon zouden zetten die "handelen onder een dwingend mandaat van economische belangen". Max Weber (1988). *Gesammelte politische Schriften*. Tübingen: Mohr. (P. 502)

(74) De aldus gecreëerde gevoelens van diepe politieke machteloosheid kunnen kiezers een grotere bereidheid geven zich te identificeren met de 'sterke' die als een verlosser is gefantaseerd; met name charismatische 'dragers van hoop' en autoritaire, meestal nationalistisch ingestelde leidende figuren lenen zich hiervoor.

In de kuddemetafoor betekent dit dat de ‘representatieve democratie’ de publieke opmerkzaamheid zich op de herder richt en de eigenaar van de kudde als het ware onzichtbaar maakt; De veranderingsenergie van het volk blijft dan daarin beperkt dat ze uit andere herders als personeel van de kudde-eigenaren mogen kiezen.⁽⁷⁵⁾ Dit probleem werd al vroeg herkend. De US-cartoonist Joseph Keppler had het in 1899 in zijn karikatuur “The bosses of the Senat” overdrachtelijk samengevat uitgebeeld.

Joseph Keppler, 1899 “The Bosses of the Senat”, Library of Congress, FSA/OWI Collection LC-USZC4-494

Het moet zelfs als een succes worden beschouwd van decennia lange indoctrinatie, als we de indruk hebben dat deze karikatuur een groteske overdrijving is van het representatieprobleem. Het wordt alleen op een artistieke manier overdreven; in de kwestie vertegenwoordigt het vrij nauwkeurig de echte machtsverhoudingen van die tijd. Sindsdien zijn de omstandigheden opnieuw enorm verschoven ten gunste van oligarchische en plutocratische structuren. Bovendien hebben de machts- en functie-elites systematisch de onzichtbaarheid van de werkelijke centra van politieke macht verder vervolmaakt, middels een intense verkenning van bruikbare 'kwetsbaarheden' van de menselijke geest.

(75) Onder deze omstandigheden kan - in de woorden van Karl Marx - de verkiezingsuitslag alleen daarover beslissen “welk lid van de heersende klasse het volk in het parlement vertegenwoordigt en zal vertrappen”.

Neoliberalisme en het creëren van een systeem van georganiseerde onverantwoordelijkheid

Deze ontwikkelingen van de onzichtbaarheid van de werkelijke centra van politieke macht hebben een nieuw hoogtepunt bereikt in de nasleep van het neoliberalisme, als een extreme vorm van kapitalisme. Aan de ene kant heeft het neoliberalisme een ideologie gecreëerd die de bewuste beslissingen van de elites als de loutere consequenties van de rationele natuurwetten van een (fictieve) 'vrije markt' verklaart en hen aldus alle verantwoordelijkheid ontnemt. Aan de andere kant heeft het neoliberalisme nieuwe soorten politieke acteurs gecreëerd: namelijk grote bedrijven als de machtigste politieke spelers.

In de loop van een ogenschijnlijk natuurlijke ontwikkeling, werd de zogenaamde 'globalisering' - van rechten voorzien - die ze volkomen uit een democratische controle en verantwoording onttrok en deze tot de "meest volmaakte" totalitaire structuren maakten die ooit in onze cultuurontwikkeling werd gerealiseerd. (76)

In feite is dit proces niets meer dan een systematische **legalisering van de georganiseerde misdaad** van de bezittende klasse. In het kader daarvan zijn en worden systematisch mechanismen gecreëerd die economische macht omzetten in politieke macht (en omgekeerd, politieke macht terug in economische macht). (77)

Op deze manier is er een gigantische machtsverschuiving van overheden naar grote bedrijven geweest, zodat de werkelijke machtscentra nu veel moeilijker te onderscheiden zijn dan ooit tevoren. (78) Zie hierin de gevaren van CETA, TTIP, TiSA en opvolgers die actueel worden zodra de Democraten in de USA weer aan het roer zitten.

(76) << **Ingeborg Maus** spreekt over het algemeen van een "herfeodalisering van het complete rechtssysteem". In het milieubeleid b.v. worden milieuconflicten uit de politieke sfeer gehaald en overgedragen aan de rechtbanken; dus "de aandacht van de protesterende bevolking naar deze bijzaak" van justitie afgeleid die in beginsel politiek machteloos is om een fundamentele verandering in de richting van de huidige ontwikkeling in te leiden. In het kader van deze overdracht van maatschappelijke vraagstukken uit de politieke sfeer naar het rijk van de juridische besluitvorming verschaft dit "slechts een juridische vorm van ad hoc management voor milieu-schade voor miljoenen daders echte feodale privileges die het universalisme van de moderne wetgeving in principe buiten werking stellen."

Ingeborg Maus (1991). Sinn und Bedeutung von Volkssouveränität in der modernen Gesellschaft. Kritische Justiz, 24, 137 – 150. Voor een prominent voorbeeld van een "juridische vorm van ad hoc casus management van

milieuschade" zie de Kiobel vs. Shell-zaak in het Amerikaanse Hooggerechtshof: <http://www.institut-fuer-menschenrechte.de/aktuell/news/meldung/article/rechtsstreit-kiobel-versus-shell-verpasste-chance-zur-staerkung-zivilgerichtlicher-hilfe-bei-schw/>

Anna Grear & Burns H. Weston (2015). The Betrayal of Human Rights and the Urgency of Universal Corporate Accountability: Reflections on a Post-Kiobel Landscape. Human Rights Law Review, 15, 21–44.

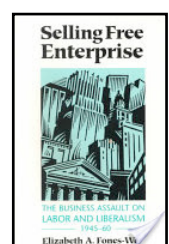
(77) De voor deze ontwikkelingen noodzakelijke vorming van het publieke bewustzijn was een vele decennia lange alles omvattende diepte-indoctrinatie nodig door de media, "Corporate Propaganda" in scholen en universiteiten. Zie hiervoor: Elizabeth A. Fones-Wolf (1994). << **Selling Free Enterprise. The Business Assault**

on Labor and Liberalism >> 1945-1960. University of Illinois Press.

Alex Carey (1997). Taking the Risk out of Democracy. University of Illinois Press.

(78) Volgens de invloedrijke econoom << **Jeffrey D. Sachs**, directeur van UN Sustainable Development Solutions Network, worden de besluiten van het politieke apparaat door 4 economische lobby's gedomineerd. nl: "the military-industrial complex, the Wall Street-Washington complex, the Big Oil-transport-military complex, and the health care industry"

Jeffrey D. Sachs (2011). *The Price of Civilization: Reawakening American Virtue and Prosperity*. New York: Random House.

Voor verdere empirische analyses en bevindingen inzake de feitelijke centra van de macht in de USA, zie b.v.

<< **G William Domhoff** (1990). *The power elite and the state: How policy is made in America*. Hawthorne, NY: Aldine de Gruyter.

G. William Domhoff (2013). *The myth of liberal ascendancy: Corporate dominance from the Great Depression to the Great Recession*. Boulder: Paradigm Publishers.

G. William Domhoff (2014). *Who rules America? The triumph of the corporate rich*. New York: McGraw-Hill.

Mike Lofgren (2016). *The Deep State: The Fall of the Constitution and the Rise of a Shadow Government*. New York: Penguin.

<http://www.alternet.org/news-amp-politics/dc-insider-theres-shadow-govt-running-country-and-its-not-re-election>

Dit is juist de kern van de neoliberale revolutie van bovenaf (79) - een revolutie die niet beperkt is tot het economische veld, maar het hele sociale leven omarmt en tevens de creatie beoogt van een nieuw mens, die tot een consumentenrol beperkt, die zijn/haar vrijwillige slavernij beschouwt als het hoogste geluk. Zoals het betaamd in de intensieve mensenhoudery. Zo kijkt de machtselite naar ons.

Neoliberalisme als totalitaire ideologie

In het Neoliberalisme laten zich makkelijk typische kenmerken van totalitarisme identificeren, dus kenmerken van autoritaire vormen van heerschappij die alle sociale leefomstandigheden doordringen.

Als prototype van het totalitarisme laat zich het fascisme aanzien. Hoewel zowel het fascisme als het neoliberalisme op een totalitair karakter wijzen, onderscheiden zij zich wezenlijk van elkaar in doelstelling en karakter. b.v. is het neoliberalisme op 'globalisering' aangewezen en het fascisme meer gericht is op nationale belangen. Tegelijkertijd laten zich enkele structurele overeenkomsten identificeren.

Een vergelijkende benadering kan er ook toe bijdragen het beter te begrijpen waarom juist de pleitbezorgers van het neoliberalisme soms van de mogelijkheden van een totalitaire bestuursvorm gefascineerd zijn. (80)

(79) Er zijn in de afgelopen 50 jaar neoliberale projecten uitgevoerd, die vanaf het begin gericht zijn geweest op een radicale herverdeling. Dit resulterende in de grootste herverdeling in de geschiedenis na het Europese kolonialisme, een herverdeling van beneden naar boven, van zuid naar noord en van publieke sector naar de private sector. Wat betreft de verdeling van privévermogen slechts twee voorbeelden: de rijkste 10% van de huishoudens in het eurogebied bezit meer dan de helft van hun totale vermogen. En de 8 rijkste mensen ter wereld - **Bill Gates, Amancio Ortega, Warren Buffett, Carlos Slim Helu, Jeff Bezos, Mark Zuckerberg, Larry Ellison, Michael Bloomberg** - hebben meer welvaart dan de laagste 50% van de wereldbevolking in vermogensverdeling.

<http://www.bbc.co.uk/news/business-38613488>

(80) Het duidelijkst heeft dit << **Ludwig von Mises** tot uitdrukking gebracht: "Het kan niet verloochend worden dat het fascisme

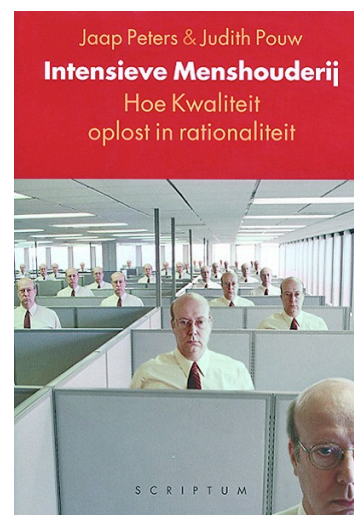
vervuld van de beste bedoelingen was, de verdiensten die het fascisme zich daarmee verworven heeft zal in de geschiedenis eeuwig voortleven." Ludwig Mises (1927) *Liberalismus*. Jena: Fischer

Friedrich von Hayek >> sprak zich zowaar duidelijk tegen een dictatuur uit als permanente staatsvorm, bracht echter in 1981 tot uitdrukking dat in "overgangsfasen" - daarbij doelde hij in het bijzonder de Pinochet-dictatuur in Chili - een dictatuur noodzakelijk kan zijn en dat hij aan een neoliberale dictatuur de voorkeur geeft boven een niet-neoliberale democratie.

Voor discussie en achtergrondinformatie zie b.v.

Meadowcroft, J., & Ruger, W. (2014). Hayek, Friedman, and Buchanan: On Public Life, Chile, and the Relationship between Liberty and Democracy. *Review of Political Economy*, 26, 358-367. Farrant, A. & McPhail, E. (2014). Can a dictator turn a

constitution into a can-opener? F.A. Hayek and the alchemy of transitionsl dictatorship in Chile. *Review of Political Economy*, 26, 331-48.

Kenmerken <i>Neoliberalisme</i>	
Historische oorsprong: Afkeer van "1789"	>>'Socialisme' en 'egalitaire democratie' vorm gegeven door vakbonden, sociaalstaat...
Ideologische basis 1: Sociaal-darwinisme	>>Ophemelen van de sterken, verachting van de zwakken
Nagestreefde maatschappelijke organisatievorm: Extreem hiërarchische eliteoligarchie	>> Verachting voor "het volk", ten diepste anti-democratisch
Ideologische basis 2: Mythe "Vrije markt"	
De rol van het individu: "Jij bent niets, de markt is alles"	- Heeft zich aan "de markt" volledig te onderwerpen - Geen deel-aspect van organisatie van samenleving maar <i>totalitaire vorming</i> van personen

Kenmerken <i>Fascisme</i>	
Historische oorsprong: Afkeer van "1789"	>>'Socialisme' en 'egalitaire democratie' vorm gegeven door vakbonden, sociaalstaat...
Ideologische basis 1: Sociaal-darwinisme	>>Ophemelen van de sterken, verachting van de zwakken
Nagestreefde maatschappelijke organisatievorm: Extreem hiërarchische eliteoligarchie	>> Verachting voor "het volk", ten diepste anti-democratisch
Ideologische basis 2: Mythe "Natie/Ras" Etnisch zuiver volksdeel	
De rol van het individu: "Jij bent niets, jouw volk is alles"	- Heeft zich aan "de natie" volledig te onderwerpen - Geen deel-aspect van organisatie van samenleving maar <i>totalitaire vorming</i> van personen

Zowel neoliberalisme als fascisme combineren een haat tegen "1789", dat wil zeggen, de sociale en politieke prestaties van de Verlichting. In 1789 werden burgerrechten en mensenrechten door de Franse Nationale Vergadering omarmt. Vanuit het perspectief van het neoliberalisme en het fascisme staat het jaar 1789 voor sociale staat en egalitaire democratie.

Beide verbinden sociaal-Darwinisme met de ophemeling van de sterken en verachting van de zwakkeren, beiden zijn elitair en delen een verachting van het volk. Beiden verlangen een aanpassing en volledige onderwerping onder een fictie van "Vrije Markt" enerzijds, het etnisch "homogene volk" anderzijds.

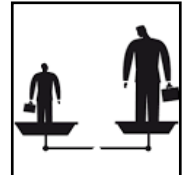
1789 en de verworvenheden van de Verlichting

Wat was er aan de hand met de posities, gesymboliseerd door "1789", die twee zo verschillende totalitaire systemen zoals neoliberalisme en fascisme hun belangrijkste tegenstander maakten?

De *verklaring van mensen- en burgerrechten*, aangenomen door de Franse Nationale Vergadering in 1789, formuleert in zijn 17 artikelen basisbeginselen over de natuurlijke en onvervreembare rechten de mens en over de relatie tussen mens en staat. In de preambule verklaren "de vertegenwoordigers van het Franse volk die als Nationale Vergadering zijn gevormd" dat "in aanmerking nemen dat het vergeten of verachten van mensenrechten de enige oorzaken zijn van publiek ongeluk en de corruptie van regeringen" een verklaring over de natuurlijke en onvervreembare rechten van mens.

Hiertoe behoren:

Artikel 1: Mensen worden vrij geboren en **gelijkwaardig** aan rechten en blijven dat ook. Maatschappelijke verschillen kunnen alleen in het algemeen belang worden gerechtvaardigd. (**niet te verwarren met gelijkheid**)

Artikel 2: Het doel van elke politieke vereniging is het behoud van natuurlijke en onschendbare mensenrechten. Het doel van elke politieke vereniging is om de natuurlijke en onschendbare mensenrechten te behouden. Deze rechten zijn vrijheid, veiligheid en weerstand tegen onderdrukking.

Artikel 3: De oorsprong van elke soevereiniteit ligt hoofdzakelijk in het volk. Geen enkel bedrijf of individu kan een kracht uitoefenen die niet expliciet van hem uitgaat.

Artikel 6: De wet is de uitdrukking van de algemene wil. Alle burgers hebben het recht om persoonlijk of via hun vertegenwoordigers deel te nemen aan het vormgeven ervan. Of het nu beschermt of straft: Het moet voor iedereen hetzelfde zijn. Omdat alle burgers gelijkwaardig zijn, zijn ze allemaal gelijk naargelang hun capaciteiten en zich onderwerpen aan alle publieke waardigheid, ambten en posities, met geen ander verschil dan hun kwaliteiten en gaven.

Net zoals bij de Amerikaanse tegenhangers, is de Franse Verklaring van de Rechten van de Mens gebaseerd op een universaliteit van mensenrechten. Dit betekent: ze hoeven niet eerst te worden gemaakt en verleend.

Deze *verklaring* van 1789 formuleerde een radicaal en gedenkwaardig politiek programma. Immers, de natuurlijke gelijkwaardigheid van alle mensen en de daaruit voortvloeiende rechten kan alleen sociaal worden geïmplementeerd door middel van consistente democratisering en radicale sociale hervormingen. De begunstigden van de heersende orde waren daarom net zo fel gekant tegen hen als tegen allen die een diepe minachting voor het volk koesteren en de elite-heerschappij als de enige 'rationele' vorm van heerschappij beschouwen. Dit maakt het mogelijk om de haat te begrijpen die het neoliberalisme en het fascisme gezamenlijk tegen het denken gesymboliseerd door "1789" koesteren.

De kern van de Verlichting is het doel om de menselijke geest te bevrijden van de ketenen van zijn vooroordelen en verstandige mensen te veranderen in redelijke mensen, en dus ook mondige burgers te maken. Vanuit het denken van de radicale Verlichting, kunnen een aantal centrale principes worden uitgewerkt. Het belangrijkste principe kan humanitair universalisme worden genoemd, namelijk de erkenning van een principiële gelijkwaardigheid van alle mensen.

De mens heeft - even terzijde - "niet enkel een relatieve waarde, dat is een prijs, maar een innerlijke waarde, dat is waardigheid."

Hij kan daarom geen "*marktprijs*" hebben omdat hij een "persoon" is, derhalve als autonoom, redelijk begaafd wezen, is "*doel op zichzelf*" en mag nooit "ontaard" worden als louter een middel voor de belangen van anderen.

Een universeel humanisme sluit alle ideeën uit van de suprematie van de eigen biologische, sociale, culturele, religieuze of nationale groep, in het bijzonder racisme, nationalisme of exceptionalisme.

Nauw hiermee verwant is een ander principe, namelijk het recht op politieke zelfbeschikking. Iedere burger moet een eerlijk aandeel hebben in alle beslissingen die van invloed zijn op zijn eigen maatschappelijke leven. Alle burgers hebben dus recht op volledige democratische participatie in alle relevante aspecten van de samenleving. Centrale gebieden van een samenleving, met name de economie, mogen niet worden uitgesloten van democratische legitimiteit en controle. Alle machtsstructuren moeten hun bestaansrechten bewijzen en zichzelf rechtvaardigen tegenover het publiek, anders zijn ze onwettig en daarmee dus geëlimineerd.

Een ander belangrijk principe kan worden omschreven als *moreel universalisme*: morele criteria waarmee we het optreden van anderen evalueren, moeten we ook gebruiken om ons eigen handelen te evalueren.

Tegen deze principes ontwikkelde zich vanaf het begin een enorme weerstand in verschillende stromingen van de zogenaamde contraVerlichting. De contraVerlichting wordt juist gekenmerkt door een ontkenning van deze principes, in het bijzonder door attitudes die een principiële prioriteit van de eigen biologische, sociale, culturele, religieuze of nationale groep tot uitdrukking brengen. Neoliberalisme en rechts-populisme vormen, vanuit verschillende perspectieven, vandaag de dag essentiële ideologische centra van contraVerlichting.

**De contra-Verlichting is
weer terug**

De principes en ideeën van de radicale Verlichting reiken in hun kern ver terug in de geschiedenis van hun ideeën. In de tijd van de Verlichting werden ze echter bijzonder beknopt geformuleerd.⁽⁸¹⁾ Ze zijn waarschijnlijk de grootste sociale prestaties die ooit geleverd werden in de meer dan 2000 jaar durende strijd om een meer fatsoenlijke samenleving. Tegenwoordig, in het tijdperk van radicale *contraVerlichting*, zijn ze in de publieke discussieruimte vrijwel vergeten, beroofd van hun radicalisme, en geworden tot een loutere 'Verlichtingsretoriek' van politieke beloften. Daardoor zijn ze voor ons niet langer beschikbaar als leidende principes waarmee we onze ervaringen mentaal kunnen organiseren en waarmee we onze energie voor verandering kunnen bundelen en gezamenlijk effectief kunnen maken. We zijn niet alleen sociaal gefragmenteerd, we zijn gedepolitiseerd, **we zijn vergaand gedreven tot politieke apathie en berusting**, en we zijn onworteld van het beste van onze sociale ideeën-geschiedenis. Waarom? Omdat we politiek gedesoriënteerd blijven en vergeten wat de moeite waard is om voor te strijden.

Dit zijn geen consequenties van toevallige ontwikkelingen, maar resultaten van decennia-lange systematische diepte-indoctrinatie door de heersende elites. Meer dan 50 jaar elite-democratie heeft ons laten zien waar dit pad naar leidt. Het is de weg van vernietiging. De vernietiging van de gemeenschap, de vernietiging van het *idee* van gemeenschap, de miljoenen levens die zijn vernietigd, de vernietiging van culturele en geciviliseerde middelen - vooral in de Derde Wereld - en de vernietiging van onze ecologische basis. De begunstigden van deze vernietiging hebben geen reden om dit pad van vernietiging te veranderen. De noodzakelijke energie voor verandering kan alleen van beneden komen - **van ons**. Dat is onze opgave en dat is onze verantwoordelijkheid.

⁽⁸¹⁾Een van de belangrijkste bijdragen aan een dergelijke verdere ontwikkeling van sociaal-politieke ideeën over de Verlichting zijn de werken van Ingeborg Maus. Maus heeft zorgvuldig het kernprincipe van democratie gereconstrueerd, namelijk de verbinding van volksovereïniteit, mensenrechten en de rechtsstaat, van de ideeën van de radicale Verlichting en neemt het serieus in haar radicale implicaties voor een theorie van de democratie

Rechtspopulisme als creatie van de "politiek-correcten" (noot van de vertaler)

We mogen gerust stellen dat landen in West Europa een reputatie van gastvrijheid te verdedigen hebben, ook al wordt veelal anders beweerd. Veel landen waren al enige instroom vanuit hun voormalige koloniën gewend en daarnaast heeft het fenomeen "gastarbeider" nooit problemen van enige betekenis opgeleverd. De wrevol ontstond pas toen de woningen in de sector van de sociale woningbouw massaal in gebruik werden genomen door mensen die we allochtonen gingen noemen. (ook zij moeten ergens wonen) De autochtonen vervreemden op die manier van hun eigen buurten, en daarmee was een vicieuze cirkel opgang gebracht waardoor er in de grote steden getto-vorming plaats vond en vervolgens hier en daar probleemwijken ontstonden. Een categorische verwerping van de

autochtone samenleving (in sommige opzichten terecht) door deze nieuwkomers, weigering van integreren, het koesteren van een kansarme positie op de arbeidsmarkt, bovengemiddeld beroep op de verzorgingsstaat alsmede een bovengemiddelde presentie in onze detentie-inrichtingen i.c.m. struisvogelpolitiek bedreven door de partijen die thans de wereldbeelden van George Soros van harte omarmen. Het is deze combinatie wat een "rechtspopulisme" heeft gecreëerd. Het rechtspopulisme van - voorheen - Janmaat en de zijnen, PVV, Alternativen für Deutschland, Front National heeft geen voedingsbodem gekregen door de komst van etnische vreemdelingen, maar wel door de langdurige struisvogelpolitiek van de Soros-vriendelijke partijen, die zich "Politiek Correct" noemen en op de vragen van de autochtone bevolking geen antwoord wensten te geven. Geen rassenhaat dus, maar wel een opdeling van de maatschappij in een soort Apartheid hebben de PVV-achtigen geen windeieren gelegd. Het griezelige van deze ontwikkeling is dat er vanuit beide kampen, - de Soros-vriendelijke partijen met hun NGO's en de PVV-achtigen -, lijnen lopen naar de machtselite die te vinden zijn kringen van Vrij Metselarij, het Zionisme, de familie Rothschild etc. En dan te bedenken dat ook George Soros eveneens tot de Rothschild-kring behoort.

Vervolgens het zgn "Islamitische"-geweld in de vorm van terreur-aanslagen zijn uiteraard een koren op de molen van het rechts-populisme. Waarbij aangetekend dat het nog maar de vraag is of dit "Islamitische"-geweld inderdaad wel zo Islamitisch is als wordt beweerd. Meer waarschijnlijk komt dit

geweld meer van enkelen van de **1027** geheime diensten die de USA onderhoudt waarbij zo'n 850.000 medewerkers te tellen zijn, de MI6 en/of de Mossad en/of de NATO-Stay Behind troepen onder de naam Gladio. Het allochtonen / Islamitische vraagstuk op deze manier bekeken laat geen andere conclusie toe dan dat er vanuit de machtselite een spel gespeeld wordt. Een spel waarin absoluut geen ruimte is voor emotioneel gekrakeel als we onze toekomst en die van de komende generaties veilig willen stellen. Een spel waarin de ontknoping in een bloedig etnisch conflict kan liggen waarbij Europa uiteindelijk nog meer soevereiniteit zal kwijt raken.

Hoe de schapen de herders en slachters helpen... (noot van de vertaler)

Wie de gehele massa-media in handen heeft kan de massa makkelijk manipuleren.

Ook dan loopt men als manipulator (de machtselite) - zeker in dit computertijdperk - achter de feiten aan, ook al is dat op zeer korte afstand. Wil men echt grip hebben op de massa, dan moet men weten waar de massa emotioneel gevoelig voor is, op de kleinste nuance nauwkeurig en het liefst direct zonder enige vertraging. Men is in het verkrijgen van die grip op de massa - met de huidige stand der techniek - bijzonder goed geslaagd. Sterker nog... Een over groot deel van de massa voelt instinctmatig aan dat er 24u/dg over de schouder wordt meegekeken, maar toch.... Hebzucht... de angst "er niet bij te horen", ... aanzien..... met de tijd meegaan.... "men moet toch bereikbaar zijn" .... gemakzucht..... al dat soort eigenschappen in de mens zijn heel goed geanalyseerd en daarop heeft men wat hightech vernuft ontwikkeld, nl de "smart-phone" de "tablet", de iPad en de "smart-TV". En die ontwikkeling gaat steeds verder. Voor wie deze toestellen zo "smart" zijn vertelt men er wijselijk niet bij. Liep het uitmelken van internetproviders spaak tegen rechterlijke uitspraken waar ook een overheid en de elite zich aan te houden hebben, nee.... dan maar wat anders. Liefst aan regels gebonden die de aanbieders zelve mogen dicteren. De sociale media dus.... in algemeen gebruik bij de bekluurden en een geschenk uit de hemel voor de gluurders. Facebook, Twitter, Linked-in, om maar een aantal grootheden te noemen. In diverse Europese parlementen wordt gediscussieerd over de privacy bij het gebruik van deze media, maar Angela Merkel en Mark Rutte e.a. doen de zaak af met "Wie niets te verbergen heeft, heeft niets te vrezen". Talloze zgn. "app's" zijn "gratis" te downloaden waarbij niemand zich afvraagt wat de aanbieder zo boeit om dit "gratis" aan te bieden. Welke onbekende bijwerkingen hebben al deze "gratis" app's? Middels deze "social-media" heeft de machtselite direct inzage in het denken van de menselijke geest, en indien nodig, uitgesplitst per groep, per straat, per etnische groep, per individu.... noem maar op. En dat zonder bij providers te moeten "inbreken" (hacken). En dat niet alleen. Men ziet hoe de netwerken van relaties liggen, wie er op de foto gezet wordt middels gezichtsherkenning, intelligentie-test middels spelletjes, alle gesprekken kunnen afgeluisterd worden die in de omgeving van de "smart-phone" gevoerd worden, de gezichtsuitdrukkingen van de gebruikers kunnen eveneens geanalyseerd worden, het bankieren van de gebruiker is nu makkelijker te volgen..... Het Bitcoin-circuit geeft nog meer informatie aan de glurende elite prijs. Het reizen van deze apparatuur is tot op de meter nauwkeurig te bepalen.....En sluit U dan ook nog de stappenteller op het "smart"-apparaat aan.. dan zijn uw medische gegevens ook niet meer veilig.... ach vertel uzelf maar eens wat er nog voor "Big Brother" geheim is. Wie een "smart-TV" op internet aangesloten heeft kan worden bespied en

afgeluisterd. We weten het... maar zo'n TV biedt toch zoveel gemak..... De **STASI** van de toenmalige **DDR** zou hier stinkend jaloers op zijn geweest. En toch kiest de kudde hier vrijwillig voor. Men weet het .... maar toch .... alle smoezen om toch het hele hebben en houden & doen en laten & ziel en zaligheid bloot te stellen aan allerlei "app-jes" van diverse komaf kent U allang. U kunt er zo een aantal noemen. Heeft U zich weleens afgevraagd hoe het komt dat bedrijven die hun diensten "gratis" aan het grote publiek aanbieden zulke hoge beurswaarden kennen ? Wie Google wil opkopen moet 570 miljard US\$ meenemen, Facebook is 560 miljard US\$ waard, Yahoo! 4,8 miljard US\$, Twitter 25 Miljard US\$. What's app ging onlangs voor 19 miljard US\$ over de toonbank. Al deze bedrijven vallen onder de club van [Silicon Valley](#) die deel uitmaakt van de zgn "deep state". Vanuit dit oogpunt is het niet voor niets dat telecommunicatiebedrijven TV, Telefoon, Mobiele telefoon en Internet in één bundel aanbieden. Ook die bedrijven gaan "smart"-denken en kunnen hun schat aan complete informatie te koop aanbieden. En het meest merkwaardige is dat al die miljarden schapen uit de herdermetafoor vrijwillig - gratis en voor niets - hun kudde-eigenaren alsmede de slachters van alle gewenste informatie blijven voorzien. ... Heel "smart"....kom maar eens op zo'n idee...

Het volk beseft
niet hoe veel
macht het heeft.

